

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. W III kwartale 2015 roku ogólny wskaźnik koniunktury w budownictwie IRG SGH (CCI) przyjął wartość -4,2 pkt., o 14,4 punktu niższą niż w II kwartale bieżącego roku oraz o 7,4 punktu mniejszą niż w III kwartale 2014 r. Średnia wartość wskaźnika obliczona dla III kwartału od początku niniejszego badania wynosi +5,6 pkt., jest więc znacznie wyższa od obecnej wartości wskaźnika. Efektem tego jest dalszy spadek wartości funkcji trendu, obrazującej długookresową tendencję koniunktury w budownictwie.

Oceny koniunktury firm prywatnych są znacznie gorsze od ocen przedsiębiorstw publicznych. Wskaźnik koniunktury w sektorze prywatnym wynosi -6,9 pkt., w grupie zakładów będących własnością krajowych osób fizycznych -1,0 pkt, w grupie firm prywatnych zatrudniających do 10 osób -24,2 pkt. i powyżej 10 osób -4,0 punkty. W sektorze publicznym wskaźnik koniunktury jest równy +4,3 pkt., w grupie przedsiębiorstw państwowych +11,1 pkt., w grupie przedsiębiorstw zatrudniających do 100 pracowników -8,8 pkt. i powyżej 100 pracowników +32,8 pkt.

W klasyfikacji regionalnej największe, dodatnie wskaźniki koniunktury wynoszą +12,6 pkt. i +9,4 pkt., a występują, odpowiednio, w regionie środkowo-zachodnim i południowym. Najniższy wskaźnik, -32,6 pkt., zanotowano dla regionu środkowego. Obecna różnica między najwyższą i najniższą wartością wskaźnika znacznie przekracza 40 punktów, zatem regionalne zróżnicowanie koniunktury w budownictwie zwiększyło się.

Względnie słabiej zróżnicowane są wskaźniki koniunktury w grupach zakładów klasyfikowanych według rodzaju działalności budowlanej. Wartość wskaźnika dla grupie zakładów wznoszących budynki (PKD 41) wynosi -10,3, w grupie zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej (PKD 42) jest równy -1,5 i w grupie zakładów wykonujących prace specjalistyczne (PKD 43) -4,6.

2. Obecny przyrost produkcji budowlanej jest zbliżony do odnotowanego w minionym kwartale, lecz wyraźnie mniejszy niż w III kwartale ub.r. Saldo w ujęciu ogółem wynosi obecnie +18,7 pkt. (w porównaniu z III kwartałem ubiegłego roku mniej o 6 punktów), w sektorze prywatnym +13,7 pkt. (mniej o 5 punktów), a w sektorze publicznym +36,6 pkt. (mniej o 6 punktów).

W analizowanych grupach zakładów salda produkcji są wyraźnie zróżnicowane. W grupie zakładów zatrudniających do 20 pracowników saldo wynosi -1,1 pkt., przy zatrudnieniu 21-100 osób +6,8 pkt. i powyżej 100 osób +52,6 pkt. Saldo produkcji w grupie zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej ma wysoką wartość +36,1 pkt., w grupie zakładów wykonujących prace specjalistyczne wynosi +13,1 pkt., a w grupie zakładów wznoszących budynki jest równe tylko +5,6 pkt.

Prognozy na IV kwartał, zgodnie z sezonowym cyklem budownictwa, zapowiadają spadek poziomu produkcji. Saldo prognoz produkcji w ujęciu ogółem wynosi +0,1 pkt., w sektorze prywatnym -0,7 pkt., a w sektorze publicznym +3,1 pkt.

3. W portfelach zakładów budowlanych jest więcej zamówień, lecz obserwowany wzrost jest mniejszy od prognozowanego w poprzednim kwartale. Saldo zamówień w ujęciu ogółem wynosi +7,7 pkt., a saldo zamówień krajowych +7,4 pkt., zatem w porównaniu z prognozami sprzed trzech miesięcy salda te są niższe o ok. 20 punktów. W porównaniu z III kwartałem ubiegłego roku obecne salda zamówień są mniejsze o około 10 punktów.

W analizowanych grupach zakładów salda zamówień są zróżnicowane. W sektorze prywatnym obecne saldo zamówień ogółem wynosi +1,9 pkt., a w sektorze publicznym +11,1 pkt. W zakładach zatrudniających do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników salda wynoszą, odpowiednio: -19,8, -3,1 oraz +44,1 pkt. Znaczny wzrost zamówień występuje w grupie zakładów zajmujących się inżynierią lądową i wodną (saldo równe +14,6 pkt.), a mniejszy w zakładach wykonujących roboty związane ze

wznoszeniem budynków (saldo +3,0 pkt.) lub specjalistyczne roboty budowlane (saldo +2,9 pkt.). Wyraźny spadek zamówień występuje w grupie najmniejszych firm prywatnych, zatrudniających do 10 pracowników (saldo -24,1 pkt.), a bardzo duży wzrost w przedsiębiorstwach państwowych (saldo +49,5 pkt.).

Prognozy na nadchodzący kwartał są gorsze od obecnych ocen, zarówno w przypadku zamówień ogółem jak i zamówień krajowych. Saldo prognoz zamówień w ujęciu ogółem ma wartość 0,0 punktów, a w przypadku zamówień krajowych -1,8 pkt.

4. Odsetek zakładów budowlanych eksportujących swe usługi jest niewielki i zbliżony do zanotowanego w poprzednim kwartale. Wynosi 8,0 % w ujęciu ogółem i 9,0 % w sektorze prywatnym. Zbyt mała próba z sektora publicznego nie pozwala na wnioskowanie o portfelu zamówień eksportowych przedsiębiorstw publicznych. W przeważającej części analizowanych grup zakładów salda eksportowe są dodatnie i stosunkowo słabo zróżnicowane. Saldo zamówień eksportowych w ujęciu ogółem jest równe +11,2 pkt., a w sektorze prywatnym wynosi +11,3 pkt.

Prognozy dotyczące zamówień eksportowych w następnym kwartale są bardziej optymistyczne. Saldo prognostyczne ogółem wynosi +19,2 pkt., a dla sektora prywatnego +19,5 pkt.

5. W III kwartale 2015 r. w przeważającej części analizowanych grup zakładów salda cen są ujemne, nadal więc mamy do czynienia ze spadkiem cen usług budowlanych. Saldo w ujęciu ogółem wynosi -13,1 pkt., w sektorze prywatnym -15,5 pkt. i w publicznym -4,9 pkt. Obserwowane obecnie salda cen są stosunkowo słabo zróżnicowane.

Saldo prognoz cen dla sektora prywatnego przyjmuje wartość -4,9 pkt., a dla sektora publicznego +5,0 pkt., zatem w najbliższym kwartale można spodziewać się dalszego spadku cen usług firm prywatnych oraz wzrostu cen usług przedsiębiorstw publicznych.

6. W przeważającej części analizowanych grup zakładów salda zatrudnienia są dodatnie, lecz znacznie niższe od prognoz sprzed trzech miesięcy. Obserwowany obecnie sezonowy wzrost zatrudnienia jest więc mniejszy od oczekiwanego. Saldo zatrudnienia w ujęciu ogółem ma wartość +1,0 pkt, w sektorze prywatnym -5,2 pkt. i w publicznym +23,7 pkt.

Salda zatrudnienia innych analizowanych grup zakładów również są silnie zróżnicowane. W grupie zakładów, które zatrudniają do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników, salda wynoszą, odpowiednio: -9,9, -5,7 oraz +21,1 pkt. W grupie przedsiębiorstw państwowych saldo zatrudnienia wynosi +34,3 pkt., a w grupie przedsiębiorstw będących własnością krajowych osób fizycznych -1,1 pkt.

Prognozy zatrudnienia na IV kwartał bieżącego roku są pesymistyczne. Saldo prognostyczne w ujęciu ogółem ma wartość -15,9 pkt., dla sektora prywatnego -14,5 pkt., a dla publicznego -21,3 pkt.

7. Od około dwóch lat trend ocen sytuacji finansowej zakładów budowlanych jest rosnący, lecz obserwowane tempo wzrostu jest bardzo słabe, a obecny poziom ocen wciąż jest niższy od średniej z ponad dwudziestoletniego okresu badania koniunktury w budownictwie. W trzecim kwartale w przeważającej części analizowanych grup zakładów salda oceny własnej sytuacji finansowej są ujemne, chociaż wyższe niż w II kwartale br. Saldo w ujęciu ogółem wynosi obecnie -3,6 pkt. (w porównaniu z minionym kwartałem jest większe o 11 punktów), w sektorze prywatnym -5,2 pkt. (większe o 9 punktów), a w publicznym +2,4 pkt. (większe o 18 punktów).

W nadchodzącym kwartale sytuacja finansowa zakładów budowlanych może się pogorszyć. Saldo prognoz w ujęciu ogółem jest równe -5,8 pkt., dla sektora prywatnego -7,2 pkt. i publicznego -0,6. Dodatkowo salda prognoz sytuacji finansowej dotyczą największych zakładów, zatrudniających ponad 100 osób (+11,3 pkt), zakładów wykonujących specjalistyczne prace budowlane (+7,3 pkt.) oraz zajmujących się inżynierią lądową i wodną (+1,1 pkt.).

8. W przeważającej części analizowanych grup zakładów salda wykorzystania mocy produkcyjnych są dodatnie, lecz mniejsze niż w poprzednim kwartale. Saldo w ujęciu ogółem wynosi +10,5 pkt. (w porównaniu z poprzednim kwartałem jest niższe o 7 punktów), w sektorze prywatnym +6,0 pkt. (niższe o 12 punktów), a w publicznym +27,9 pkt. (wyższe o 15 punktów). Największy wzrost wykorzystania mocy produkcyjnych obserwuje się w grupie przedsiębiorstw państwowych (saldo +51,5 pkt.), zakładów zatrudniających powyżej 100 pracowników (saldo +32,0 pkt.) oraz zakładów zajmujących się inżynierią lądową i wodną (saldo +25,9 pkt.).

Zgodnie z sezonowym cyklem budownictwa prognozy wykorzystania mocy produkcyjnych w IV kwartale są znacznie gorsze od obecnych ocen. Saldo prognostyczne w ujęciu ogółem wynosi -5,5 pkt., w sektorze prywatnym -7,1 pkt. i w sektorze publicznym +0,6 pkt.

9. W zakresie nakładów inwestycyjnych sytuacja budownictwa nadal jest bardzo niedobra. We wszystkich analizowanych grupach zakładów salda inwestycji są ujemne i – w przeważającej części zakładów – dwucyfrowe. W ujęciu ogółem obecne saldo inwestycji wynosi -19,9 pkt., w sektorze prywatnym -22,9 pkt., a w sektorze publicznym -8,9 pkt.

Prognozy nakładów inwestycyjnych na najbliższy kwartał są podobne do obecnych ocen. Saldo prognostyczne inwestycji w ujęciu ogółem wynosi -17,9 pkt., dla sektora prywatnego jest równe -17,1 pkt i dla sektora publicznego -20,7 pkt.

10. Bieżący kwartał jest trzecim z kolei okresem wyraźnej poprawy ocen ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju, chociaż w przeważającej części analizowanych grup zakładów budowlanych obecne salda ocen wciąż są ujemne. Saldo ocen gospodarki wynosi w ujęciu ogółem -4,0 pkt., w sektorze prywatnym -5,6 pkt. i w publicznym +1,9 pkt.

Pozytywnie ocenia gospodarkę grupa największych zakładów, zatrudniających powyżej 100 osób (saldo równe +4,5 pkt.) i grupa zakładów wykonujących specjalistyczne roboty budowlane (saldo +2,9 pkt.); bardzo negatywnie – grupa zakładów o zatrudnieniu do 20 osób (saldo -13,4 pkt.) i grupa zakładów związanych ze wznoszeniem budynków (saldo -12,0 pkt.).

Prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej w najbliższym kwartale są podobne do obecnych ocen. Saldo prognoz w ujęciu ogółem wynosi -4,6 pkt., w sektorze prywatnym -8,2 pkt. i w sektorze publicznym +8,5 pkt.

11. Tak jak dla oceny gospodarki, również dla oceny sytuacji budownictwa bieżący kwartał jest trzecim z kolei okresem poprawy, mimo że przeważająca część sald nadal jest ujemna. Warto jednak zauważyć, że poziom ocen sytuacji, w jakiej znajduje się obecnie sektor budowlany, jest wyższy od średniej w badaniu.

Obecne saldo ogółem wynosi -4,5 pkt., w sektorze prywatnym -6,3 pkt. i w publicznym +3,0 pkt. Pozytywnie ocenia sytuację własnej branży grupa zakładów o zatrudnieniu powyżej 100 osób (saldo +10,4 pkt.), negatywnie – o zatrudnieniu do 20 osób (saldo -14,2 pkt.) oraz 21-100 osób (saldo -9,5 pkt.). Zakłady inżynierii lądowej i wodnej oraz zakłady specjalistycznych robót budowlanych oceniają sytuację sektora jako umiarkowanie korzystną (salda wynoszą, odpowiednio: +3,5 pkt. i +0,4 pkt.), a jako dość niekorzystną – zakłady zajmujące się wznoszeniem budynków (saldo -11,6 pkt.).

Analogicznie jak w przypadku prognoz ogólnej sytuacji gospodarczej, prognozy dotyczące sytuacji budownictwa w nadchodzącym kwartale są zbliżone do ocen sytuacji obecnej. Salda prognoz w ujęciu ogółem wynosi -5,2 pkt., w sektorze prywatnym -8,6 pkt. i w publicznym +6,7 pkt.

12. W III kwartale 2015 r. 2,7 % zakładów budowlanych stwierdziło, że nie istnieją bariery, które ograniczałyby ich aktywność produkcyjną.

Silna konkurencja wewnątrz gałęzi pozostaje główną barierą dla działalności przedsiębiorstw budowlanych; wskazało ją 59,6 % zakładów (w poprzednim kwartale 59,9 %). Drugą z kolei barierą są nadmierne obciążenia podatkowe, wymieniane przez 41,3 % zakładów (w poprzednim kwartale 44,1

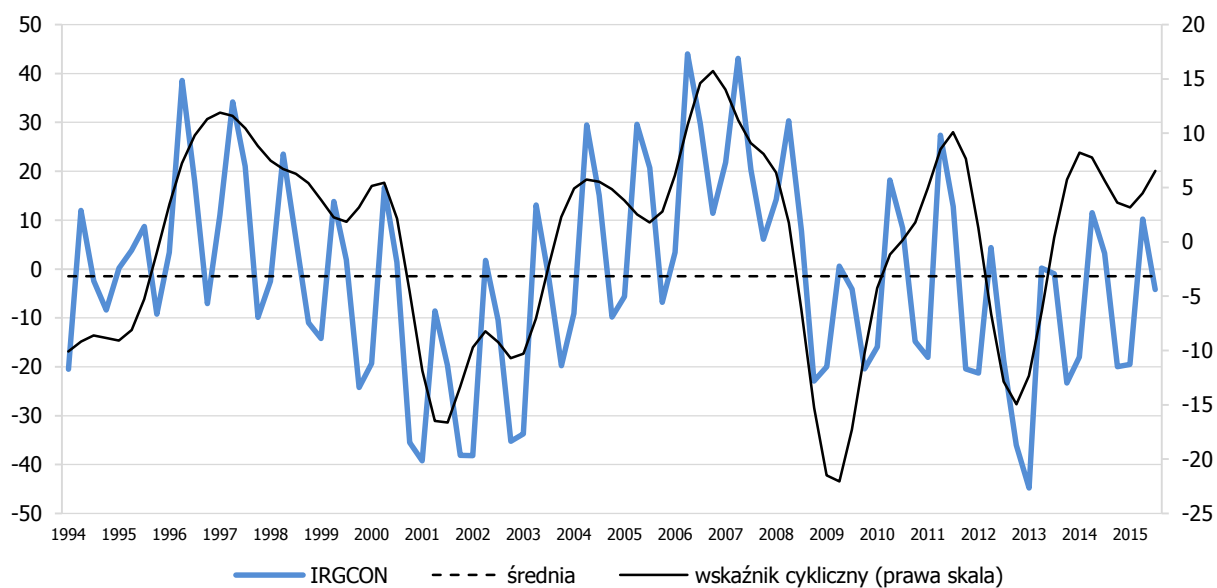
%), trzecią zaś zatory płatnicze, na które wskazuje 39,6 % zakładów (w poprzednim kwartale 38,8 %). Kolejną barierą jest niedostateczny popyt, wymieniany przez 36,9 % zakładów (w poprzednim kwartale 38,3 %). Odsetek zakładów borykających się ze zmianami prawa zmniejszył się o 4 punkty procentowe i obecnie jest równy 24,9 %. Odsetek wskazań bariery wysokich cen surowców i materiałów prawie się nie zmienił i wynosi 22,2 % (w poprzednim kwartale 22,9 %).

Firmy budowlane przewidują, że układ barier ograniczających ich aktywność produkcyjną nie zmieni się w następnym kwartale (z wyjątkiem bariery niekorzystnych warunków pogodowych), a trudności powodowane przez te bariery będą mniejsze od obecnych.

Porównując wpływ poszczególnych barier na aktywność zakładów budowlanych w ostatnich latach i w okresie minionych piętnastu lat, można zauważyć, iż najpoważniejszym źródłem problemów branży budowlanej są zatory płatnicze, nadmierne obciążenia podatkowe i zmiany przepisów prawnych.

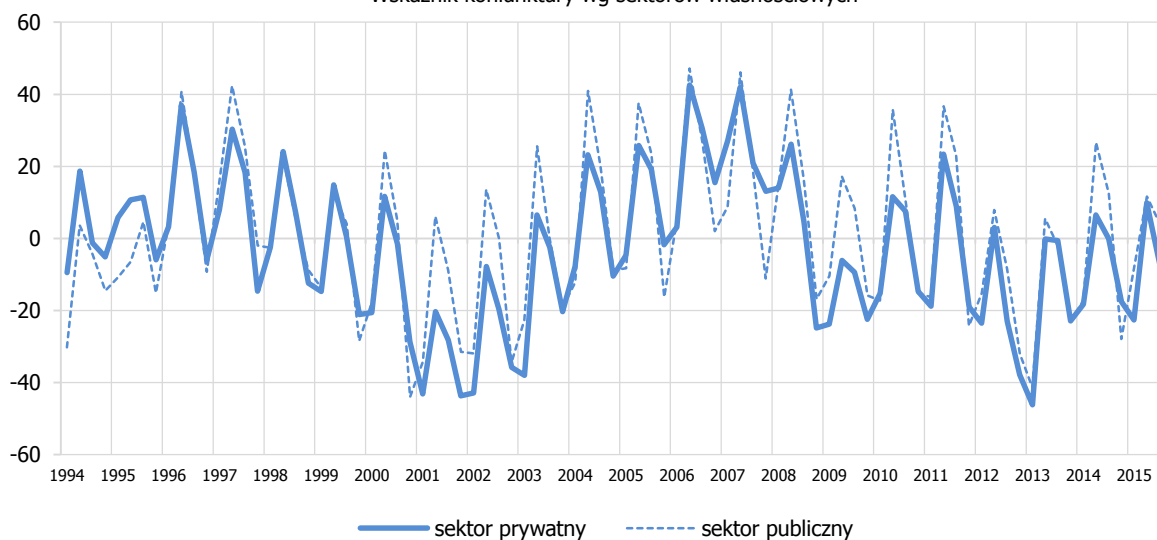
2. Wyniki szczegółowe

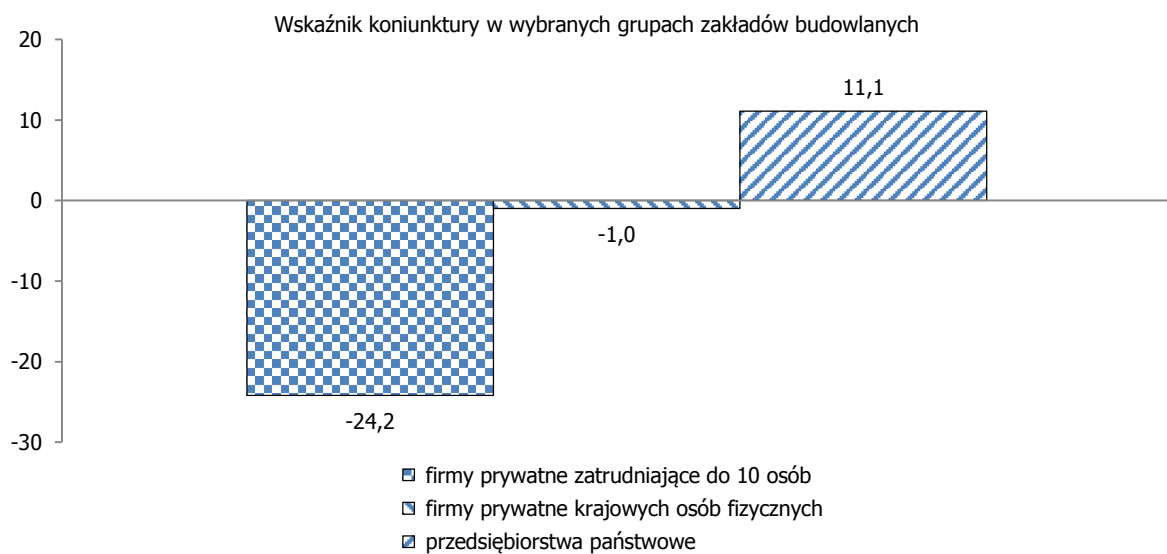
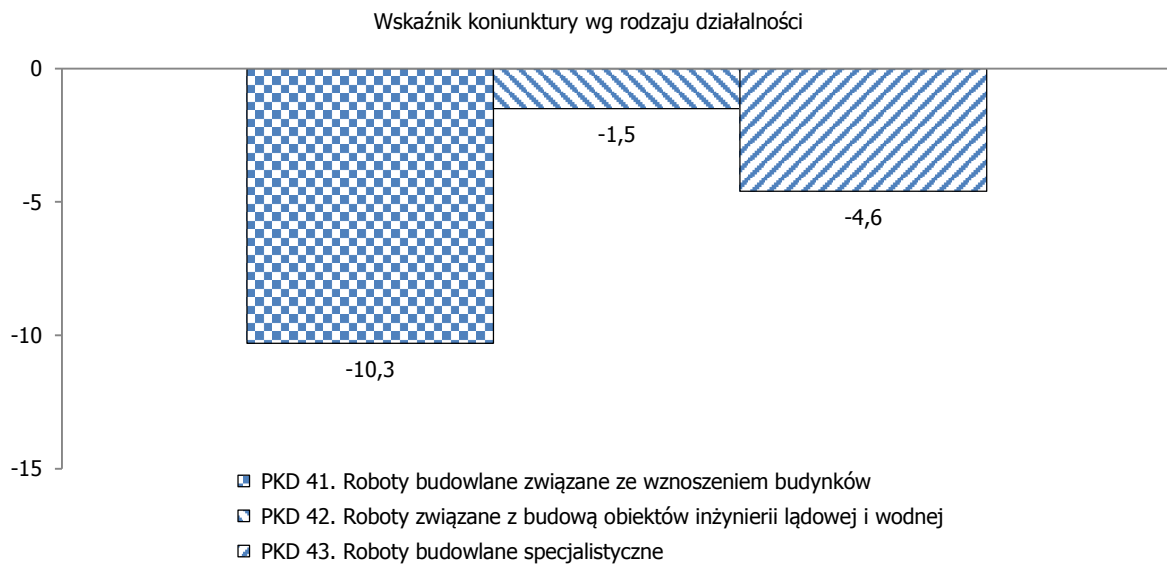
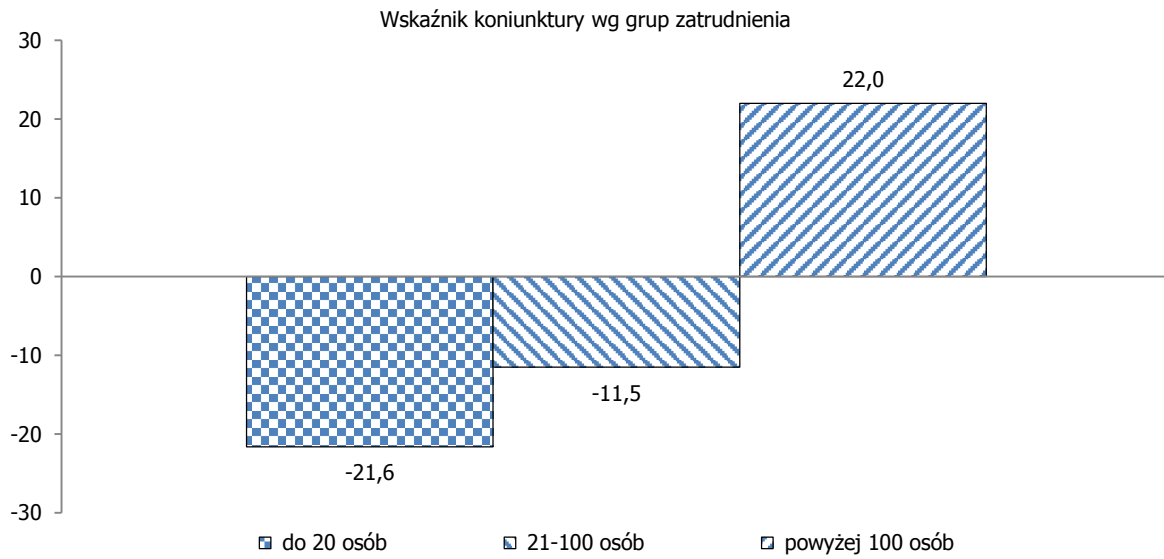
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

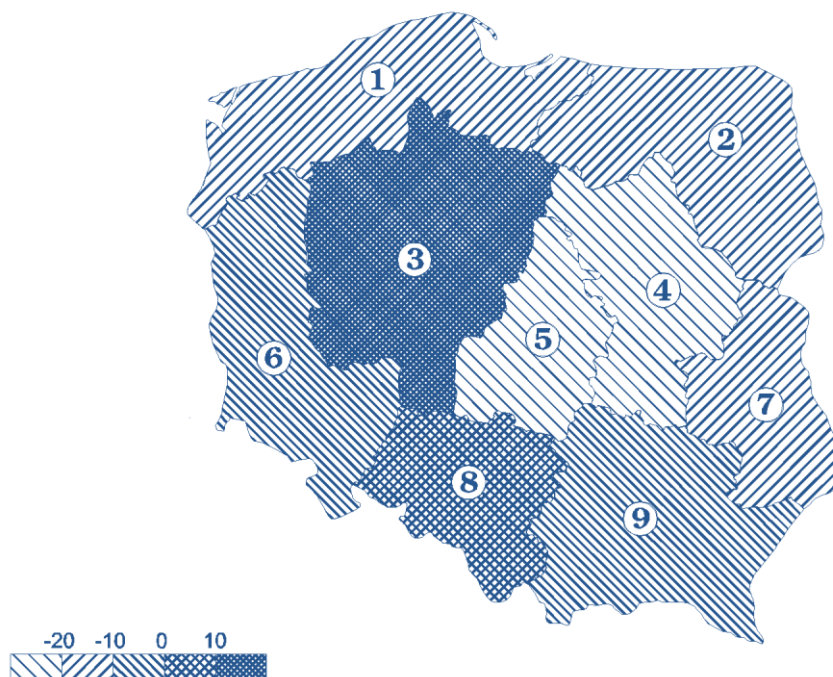
	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015
wskaźnik koniunktury	11,5	3,2	-20,0	-19,5	10,2	-4,2
wskaźnik koniunktury w sektorze publicznym	6,5	-0,1	-17,6	-22,6	9,9	-6,9
wskaźnik koniunktury w sektorze prywatnym	26,6	12,4	-27,9	-8,1	11,6	4,3

Wskaźnik koniunktury wg sektorów własnościowych

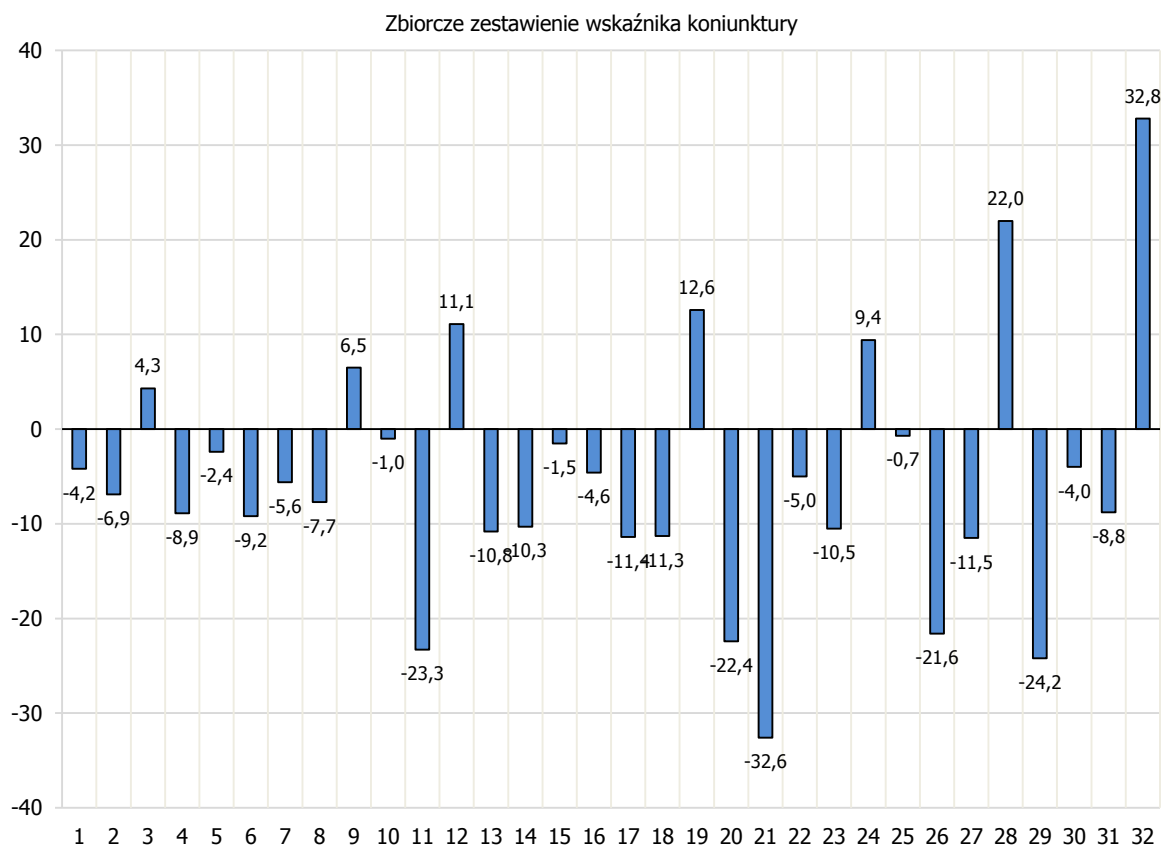

Wskaźnik koniunktury wg regionów

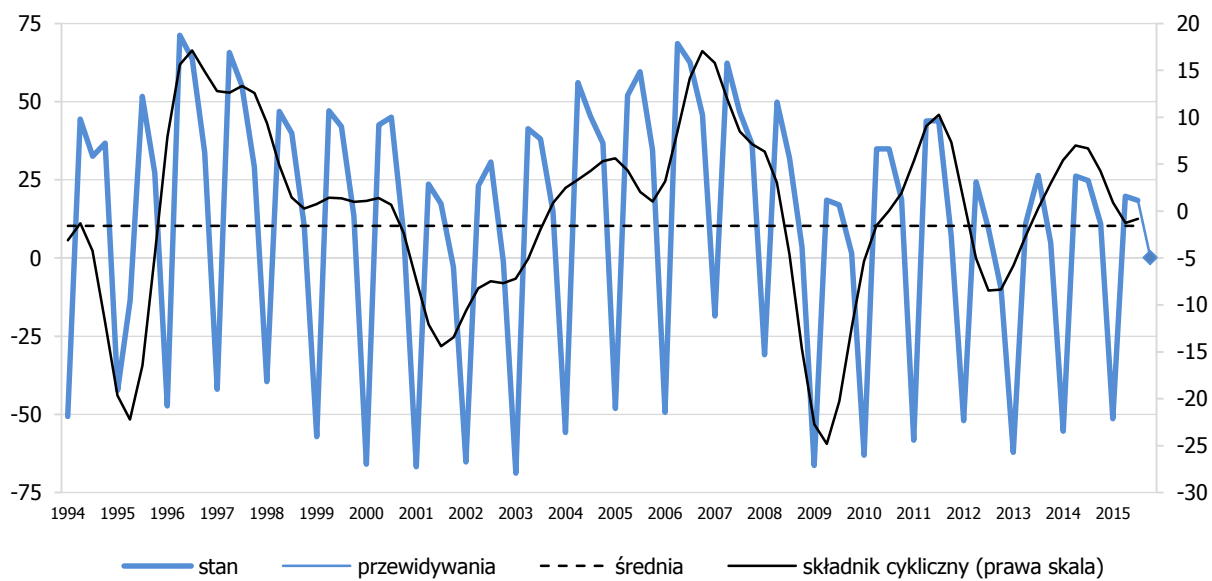

1. Region północny	-11,4
2. Region północno-wschodni	-11,3
3. Region środkowo-zachodni	+12,6
4. Region stołeczny	-22,4
5. Region środkowy	-32,6
6. Region południowo-zachodni	-5,0
7. Region środkowo-wschodni	-10,5
8. Region południowy	+9,4
9. Region południowo-wschodni	-0,7

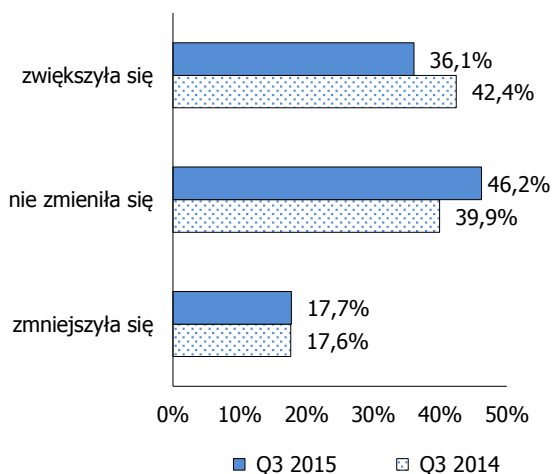
1. Ogółem
2. Sektor prywatny
3. Sektor publiczny
4. Powstałe przed lub w 1989 r.
5. Powstałe w lub po 1990 r.
6. Sektor prywatny – powstałe przed lub w 1989 r.
7. Sektor prywatny – powstałe w lub po 1990 r.
8. Sektor publiczny – powstałe przed lub w 1989 r.
9. Sektor publiczny – powstałe w lub po 1990 r.
10. Sektor prywatny – zakłady krajowych osób fizycznych
11. Sektor prywatny – pozostałe zakłady krajowe
12. Sektor publiczny – przedsiębiorstwa państwowe
13. Sektor publiczny – przedsiębiorstwa komunalne
14. PKD 41. Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
15. PKD 42. Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej
16. PKD 43. Roboty budowlane specjalistyczne
17. Region północny
18. Region północno-wschodni
19. Region środkowo-zachodni
20. Region stołeczny
21. Region środkowy
22. Region południowo-zachodni
23. Region środkowo-wschodni
24. Region południowy
25. Region południowo-wschodni
26. Zatrudnienie do 20 osób
27. Zatrudnienie 21-100 osób
28. Zatrudnienie powyżej 100 osób
29. Sektor prywatny – zatrudnienie do 10 osób
30. Sektor prywatny – zatrudnienie powyżej 10 osób
31. Sektor publiczny – zatrudnienie do 100 osób
32. Sektor publiczny – zatrudnienie powyżej 100 osób

PRODUKCJA

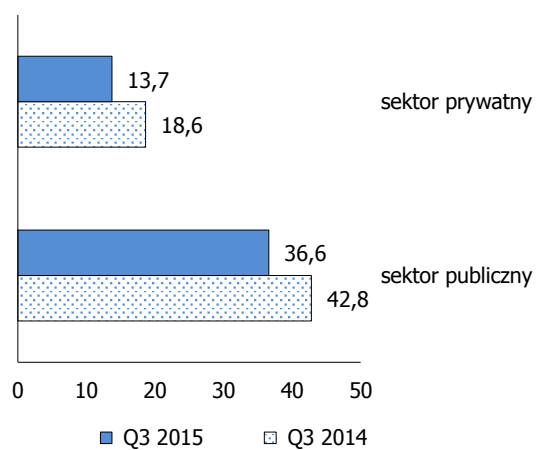

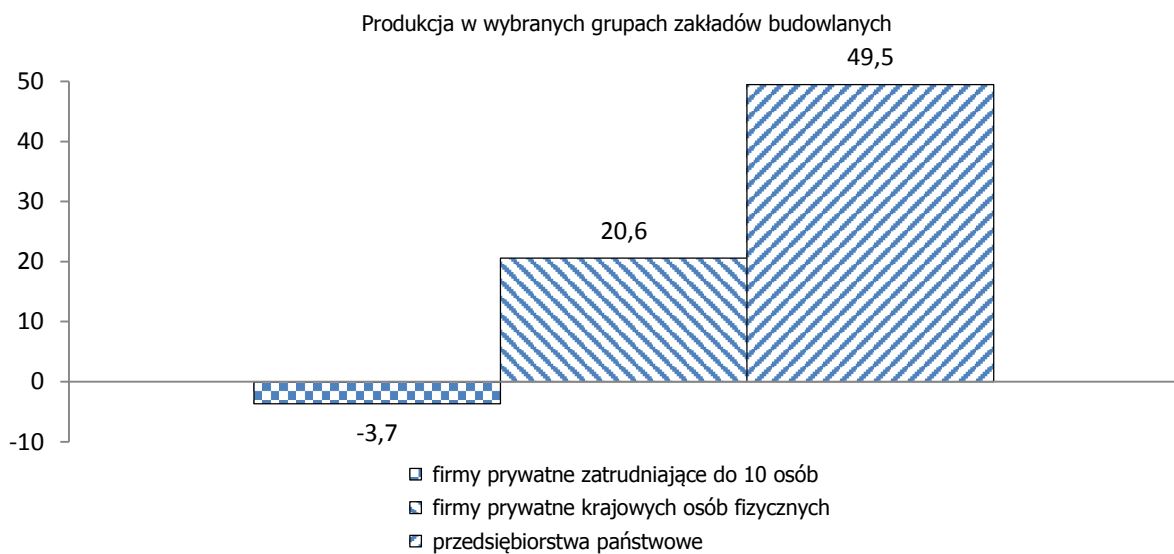
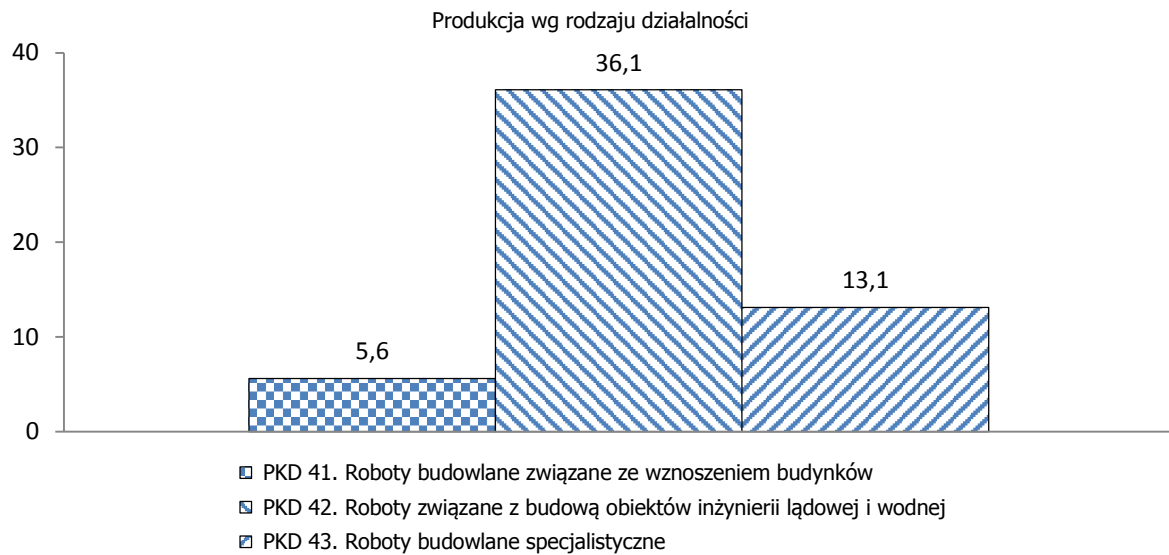
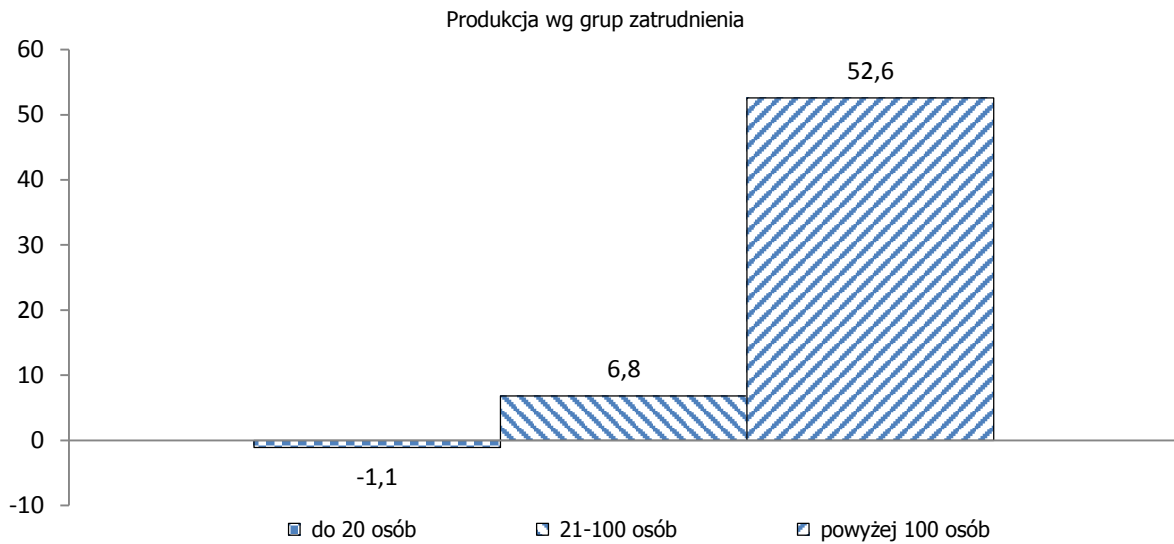
	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	24,8	10,9	-51,4	19,7	18,4	
przewidywania						0,1

Produkcja (stan) - składowe salda

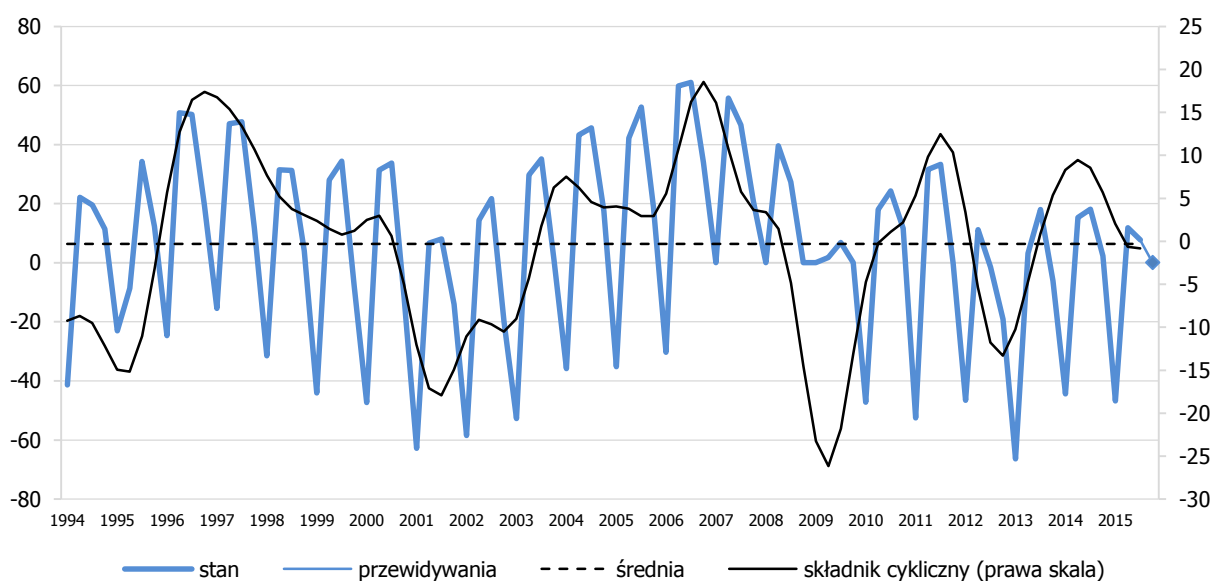

Produkcja (stan) wg sektorów własnościowych

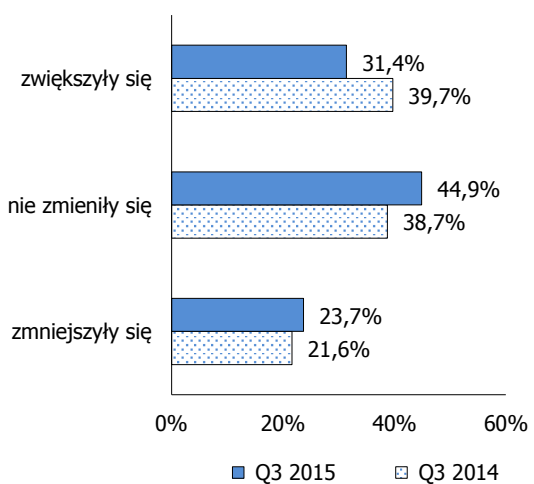

ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

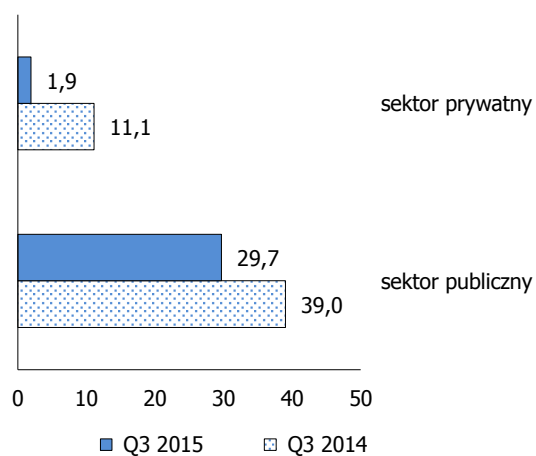

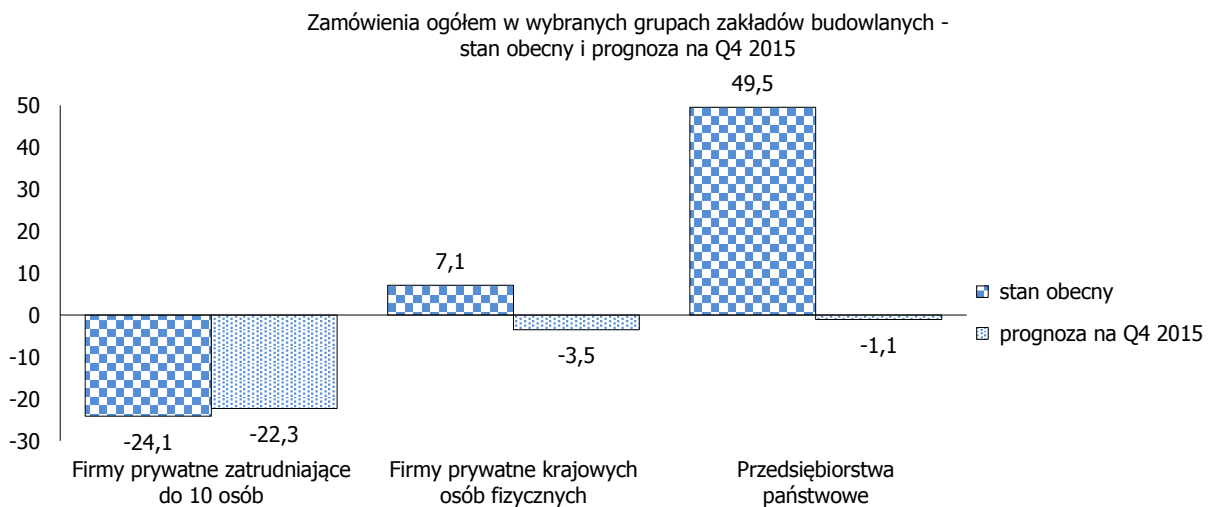
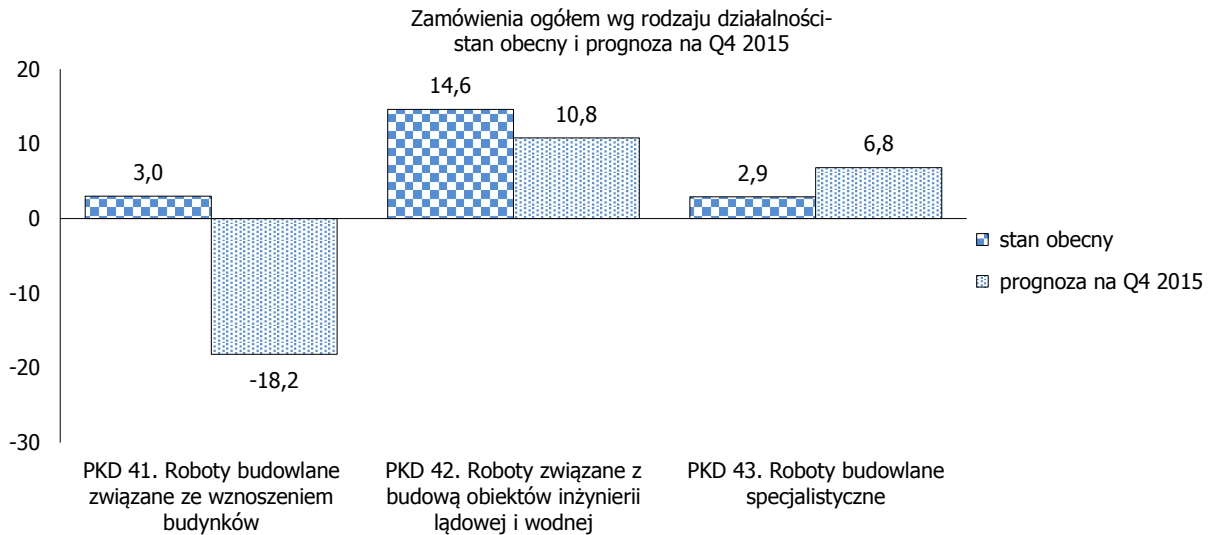
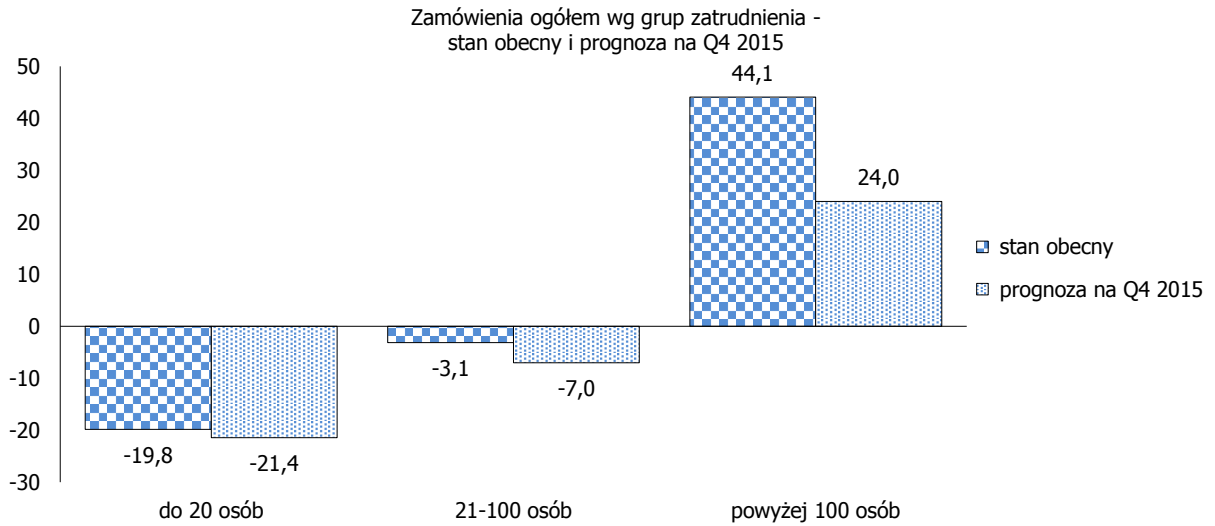
	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	18,1	2,3	-46,8	11,8	7,7	
prognoza						0,0

Zamówienia ogółem - składowe salda

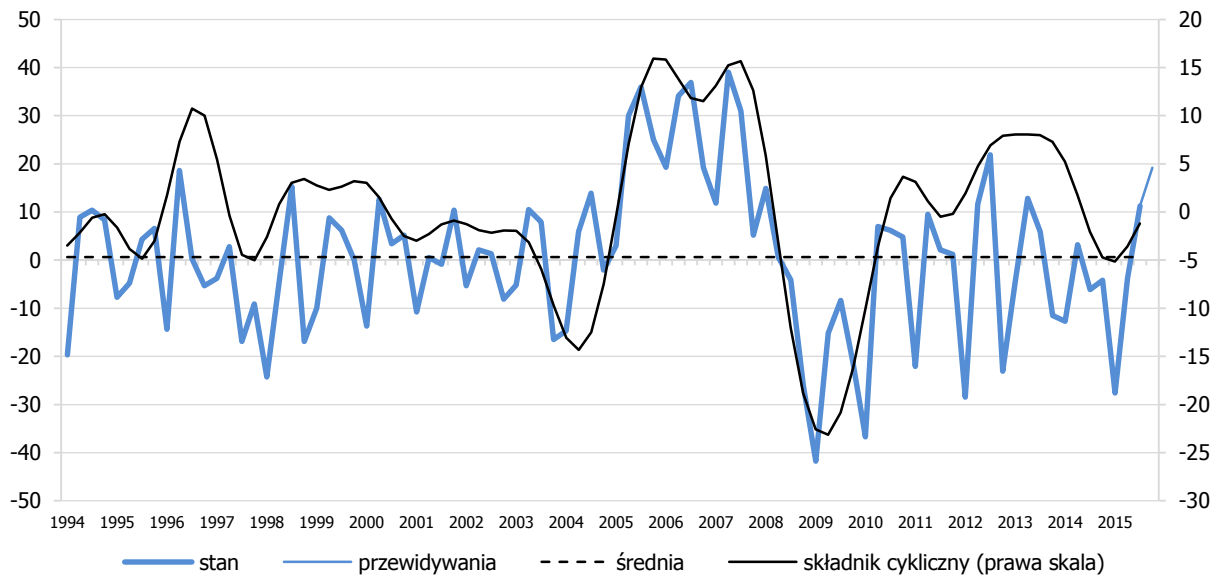

Zamówienia ogółem - saldo wg sektorów własnościowych

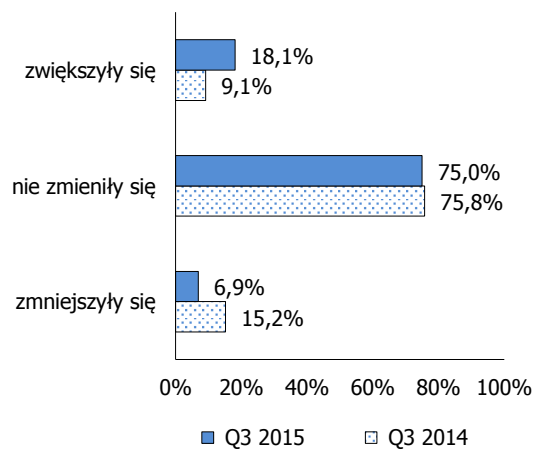

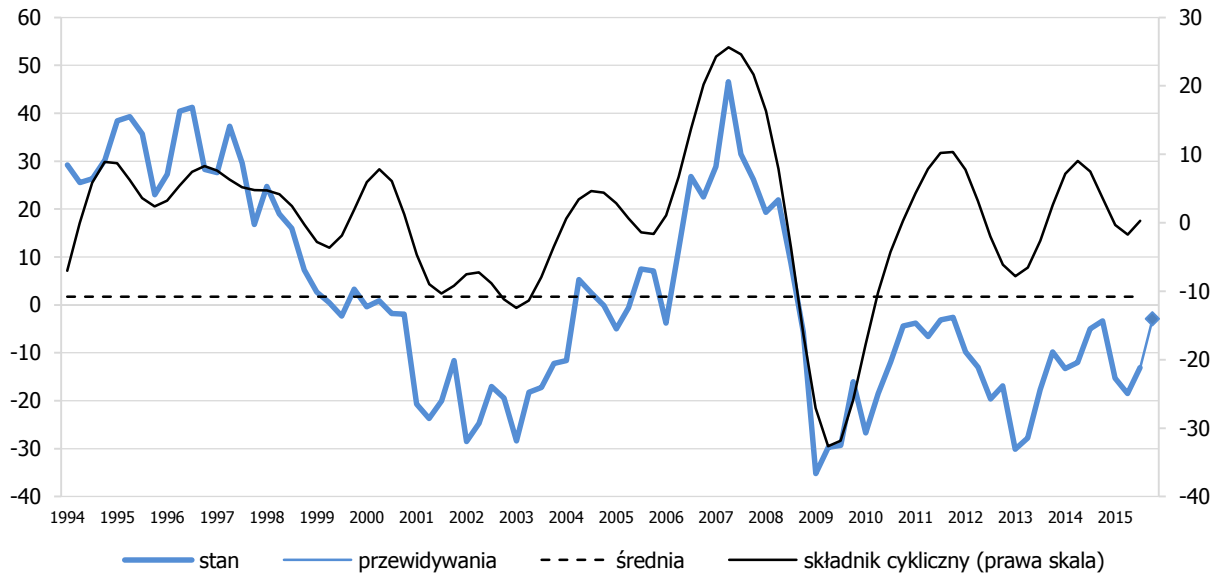
ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

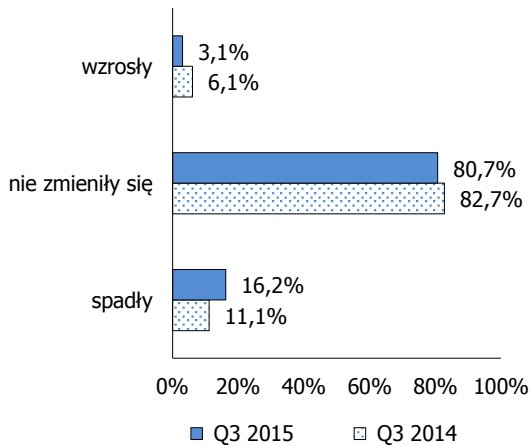
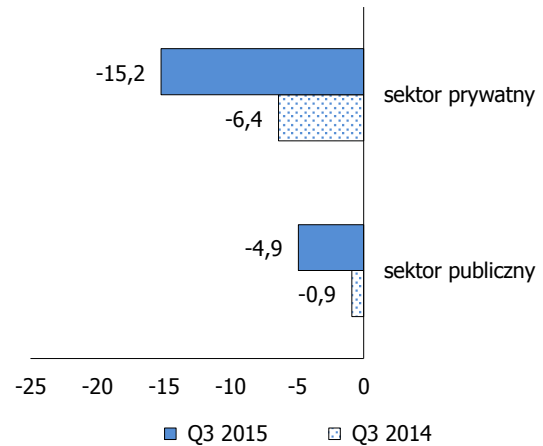
	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	-6,1	-4,2	-27,6	-3,7	11,2	
prognoza						19,2

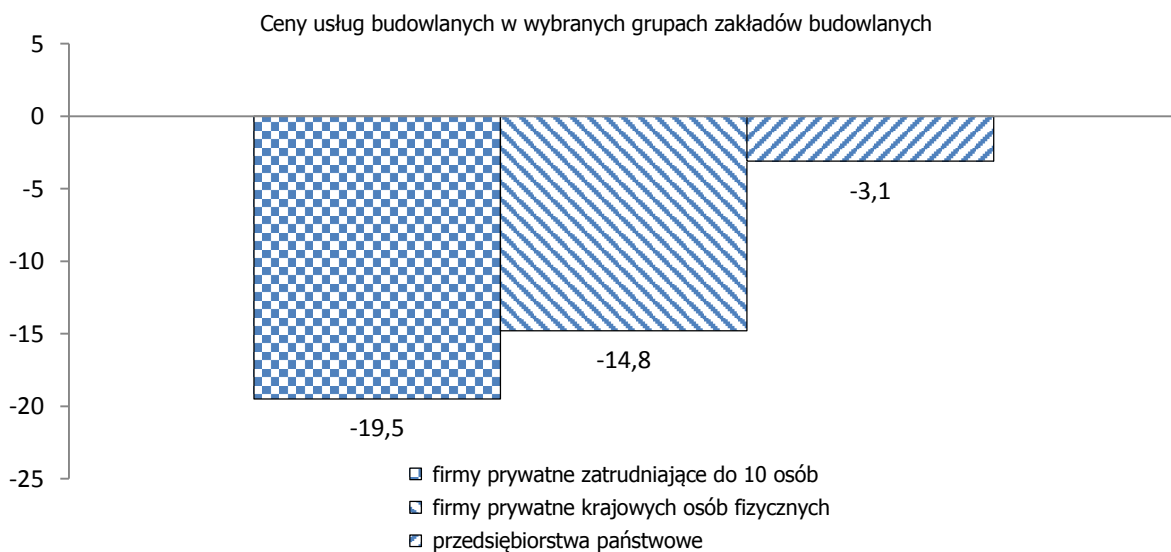
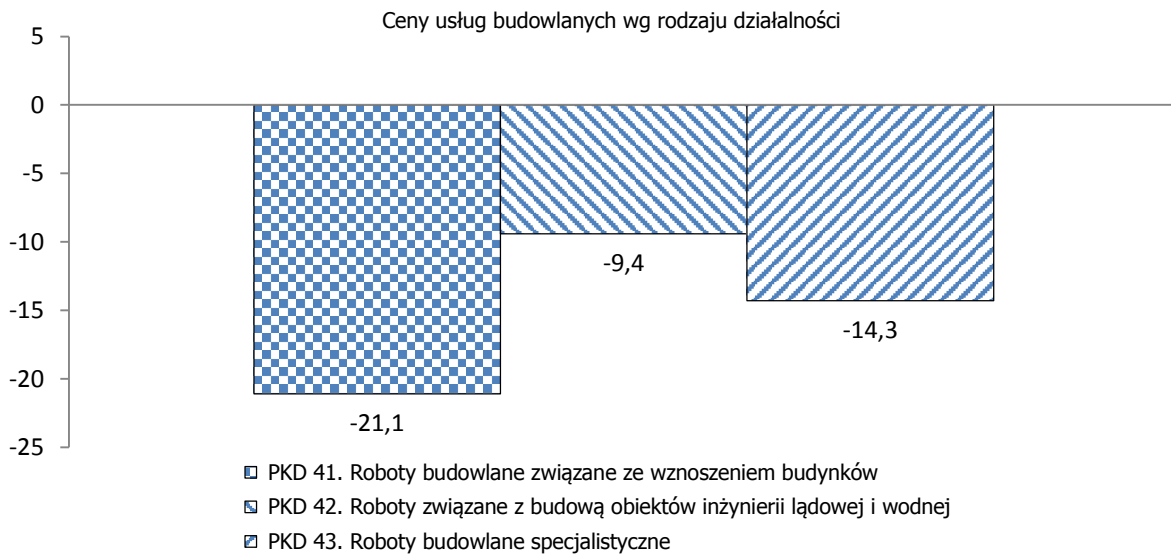
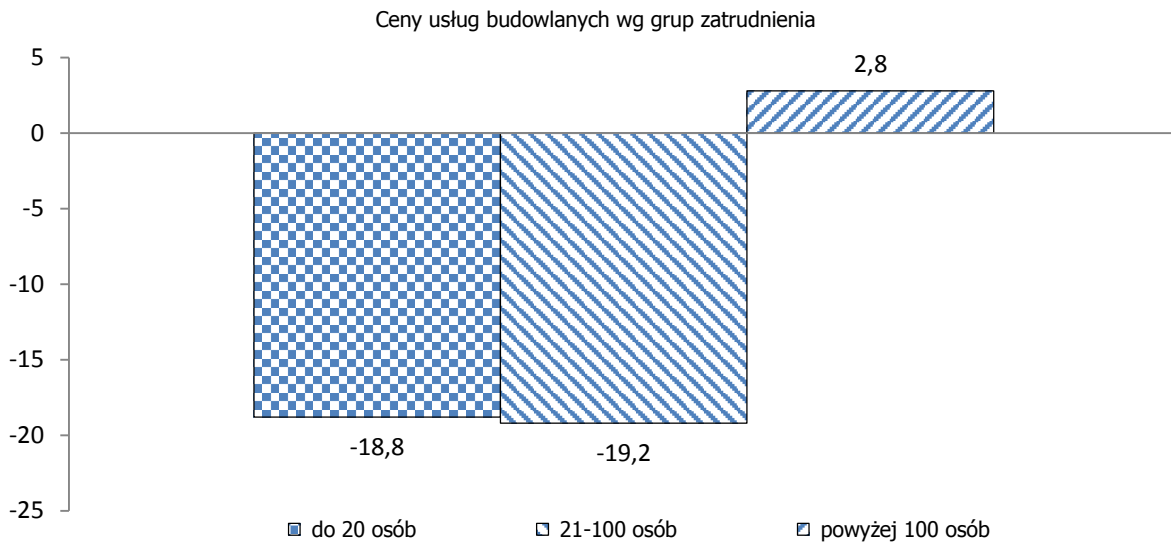
Zamówienia eksportowe -
składowe salda

CENY

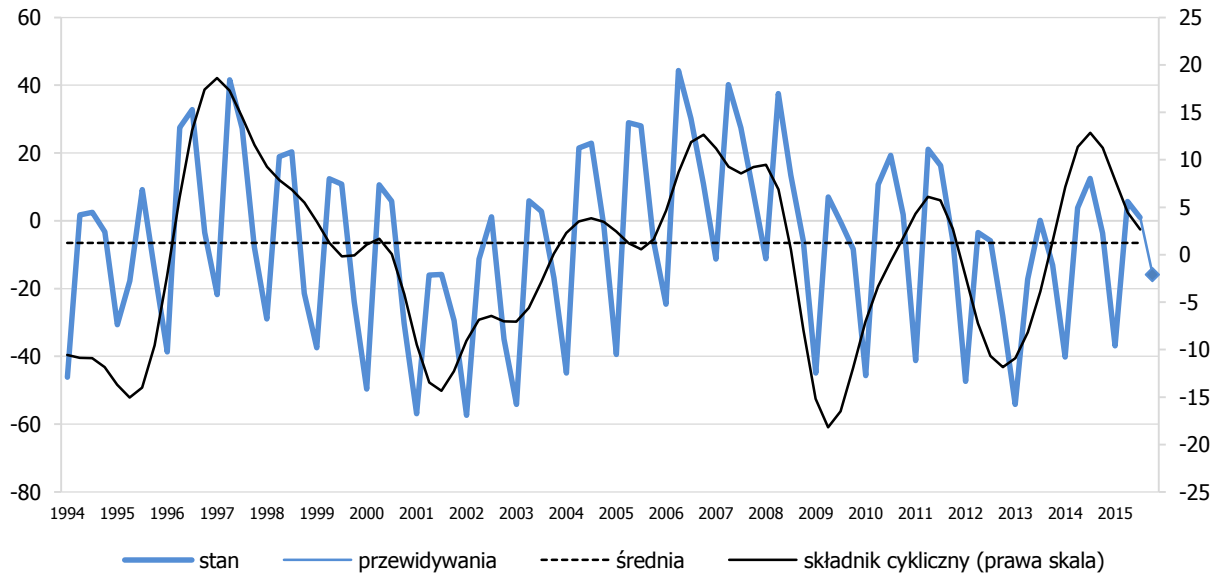

	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	-5,0	-3,3	-15,3	-18,5	-13,1	
prognoza						-2,9

Ceny usług budowlanych -
składowe saldaCeny usług budowlanych - saldo wg
sektorów własnościowych

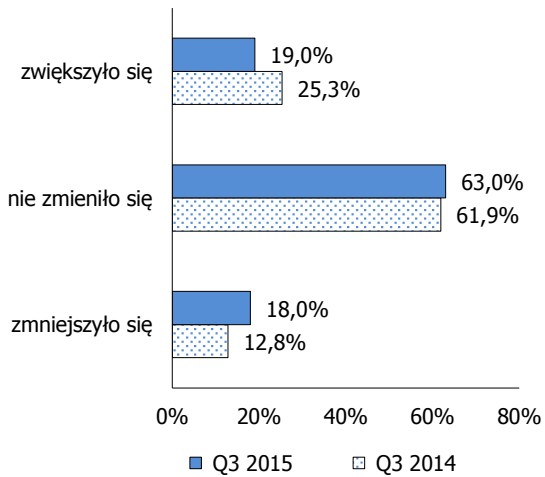

ZATRUDNIENIE

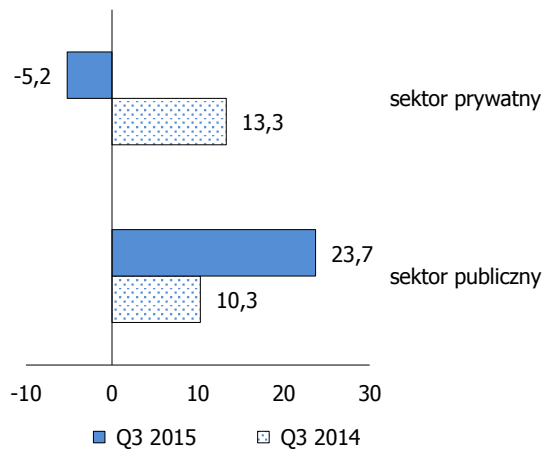

	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	12,5	-3,6	-36,9	5,7	1,0	
prognoza						-15,9

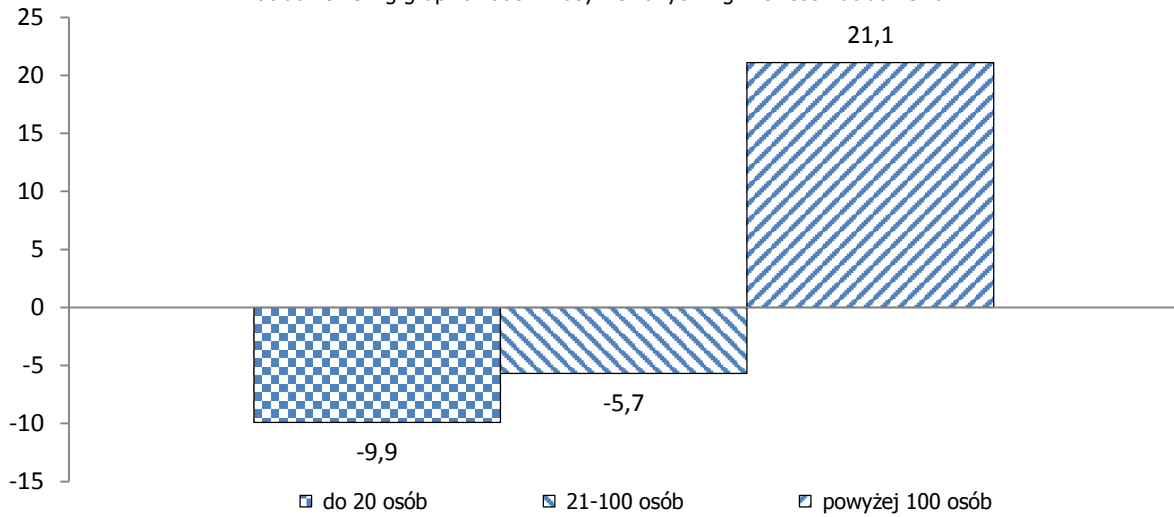
Zatrudnienie - składowe salda

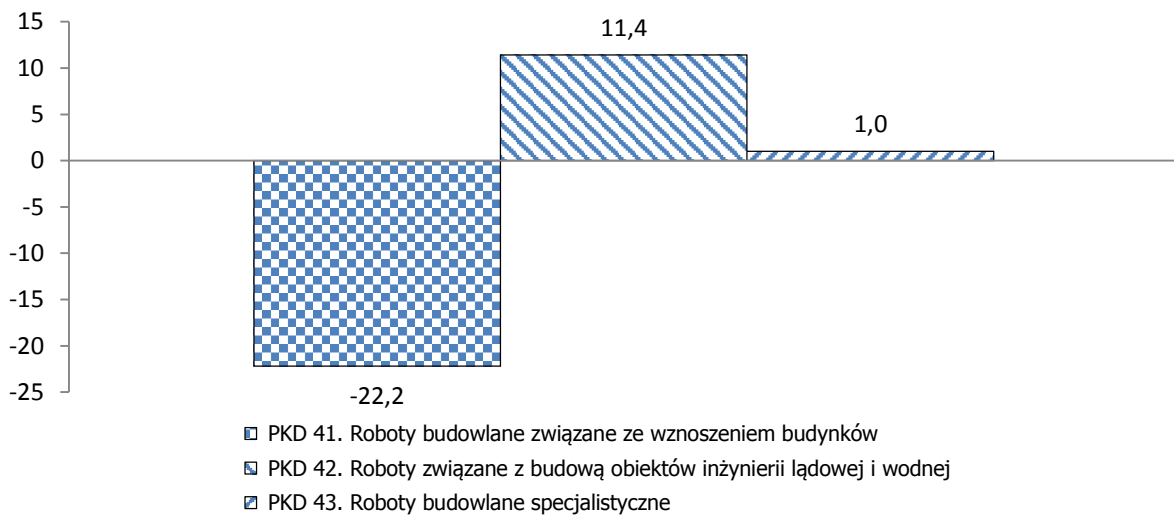
Zatrudnienie - saldo wg sektorów własnościowych

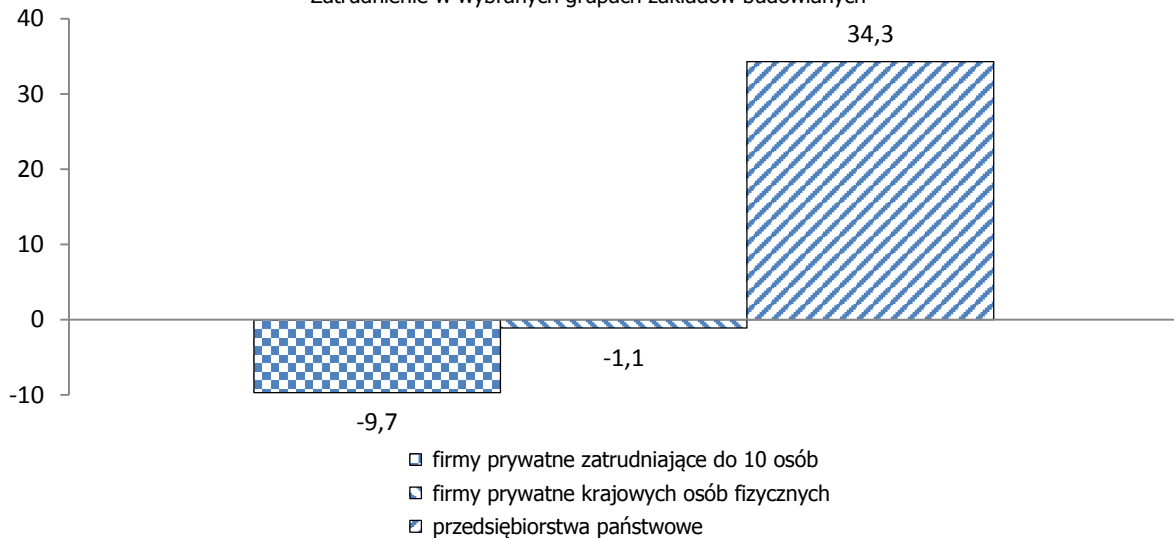
Zatrudnienie wg grup zakładów klasyfikowanych wg wielkości zatrudnienia

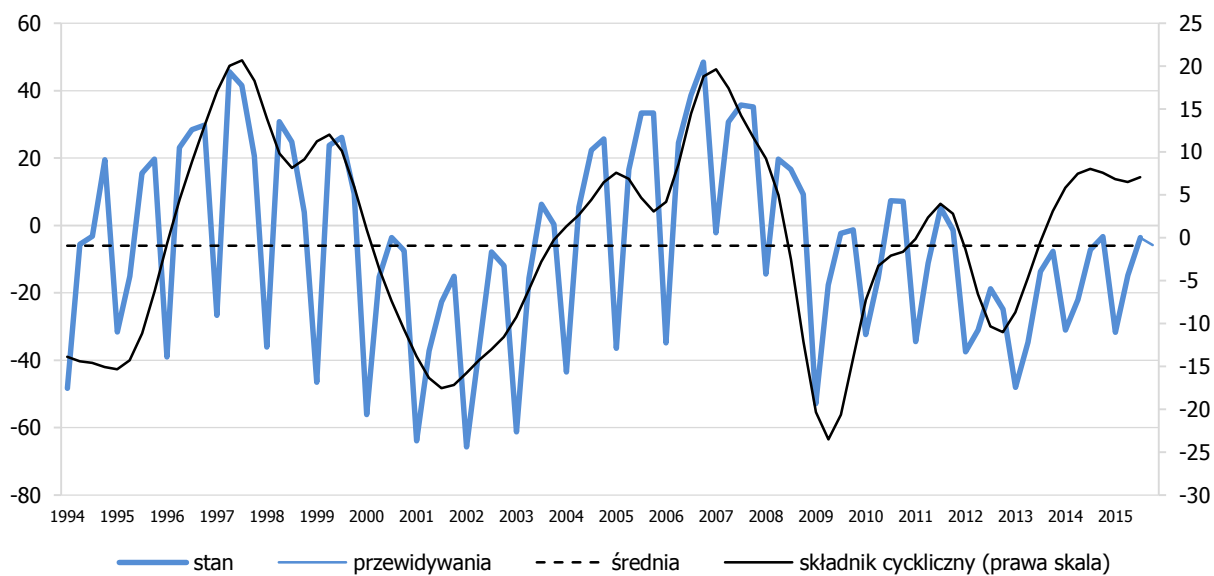
Zatrudnienie wg rodzaju działalności

Zatrudnienie w wybranych grupach zakładów budowlanych

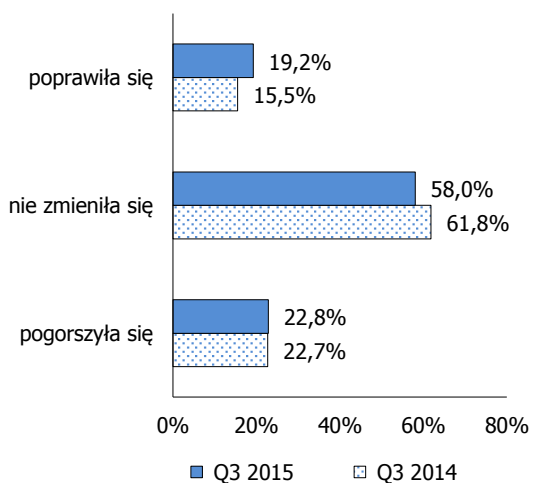

SYTUACJA FINANSOWA

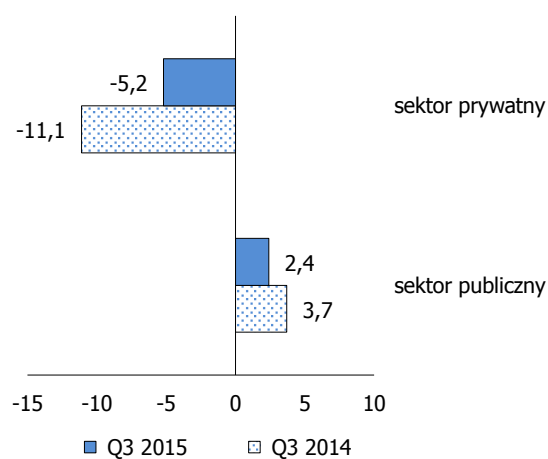

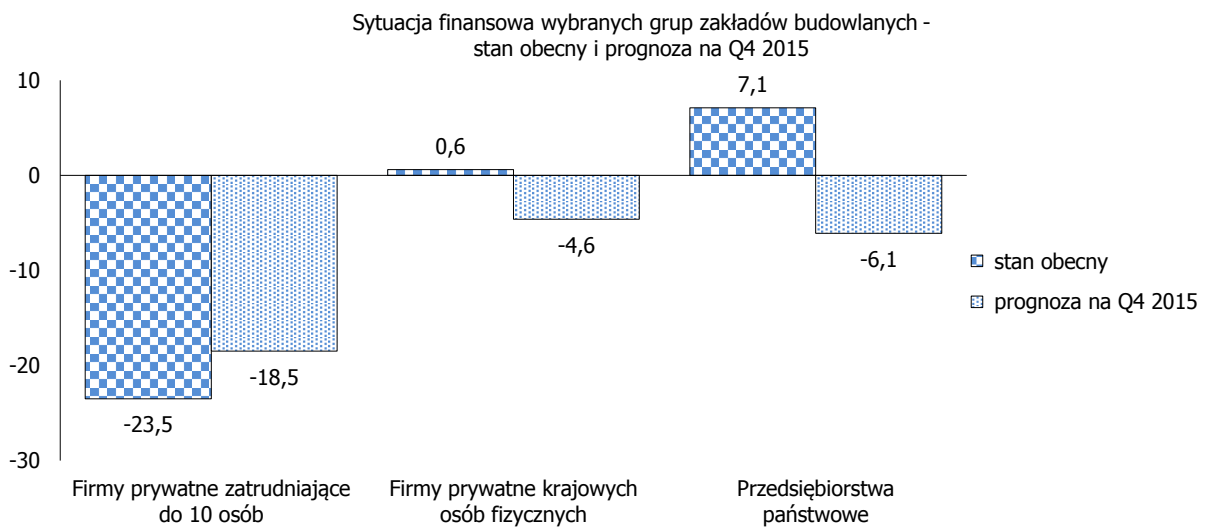
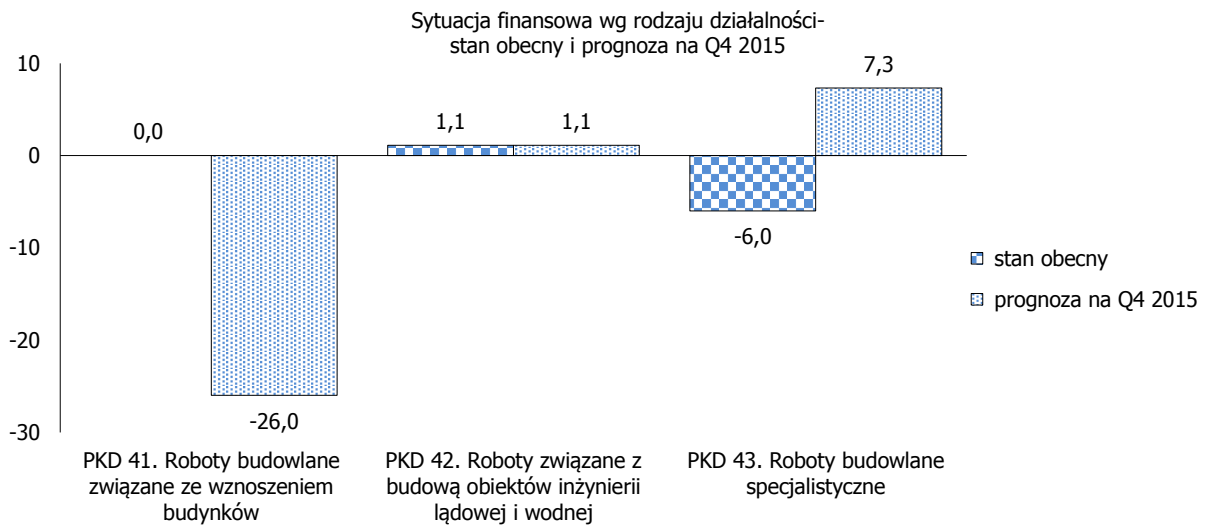
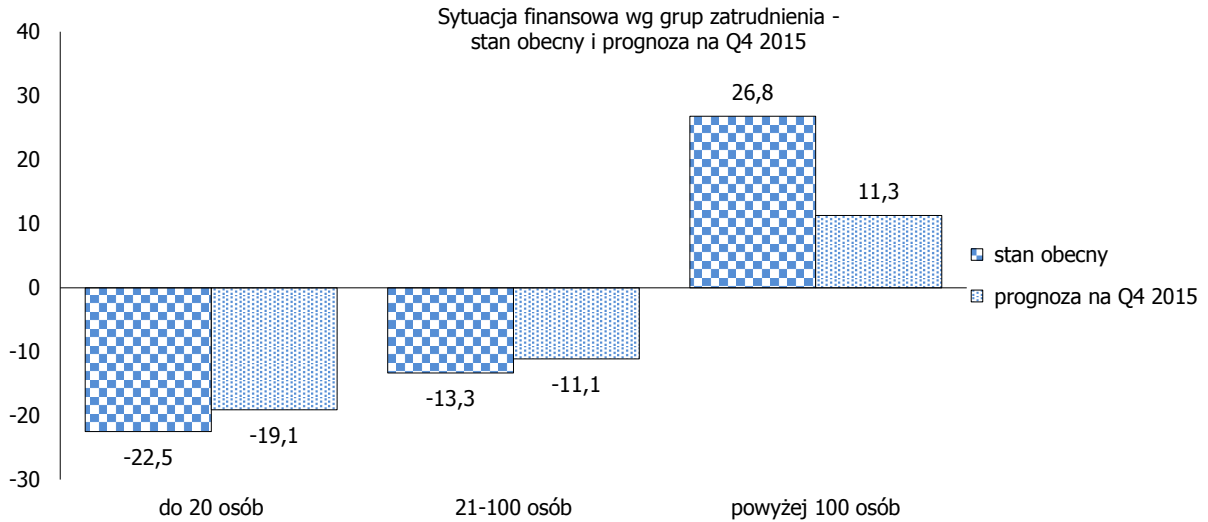
	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	-7,2	-3,3	-31,7	-14,8	-3,6	
prognoza						-5,8

Sytuacja finansowa - składowe salda

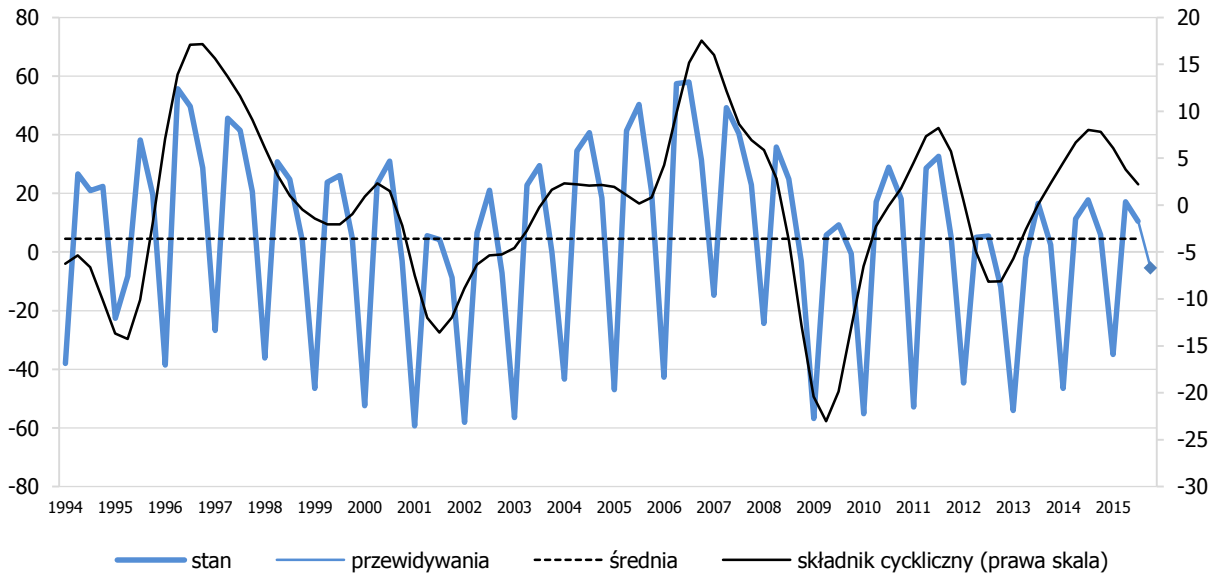

Sytuacja finansowa - saldo sektorów własnościowych

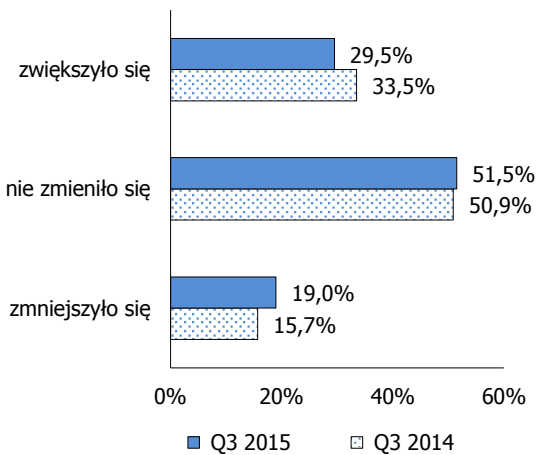

WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

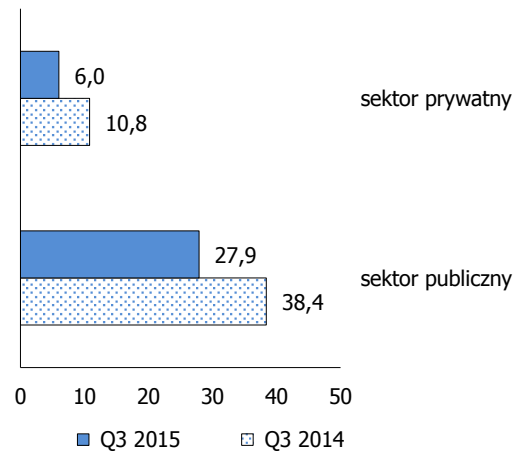

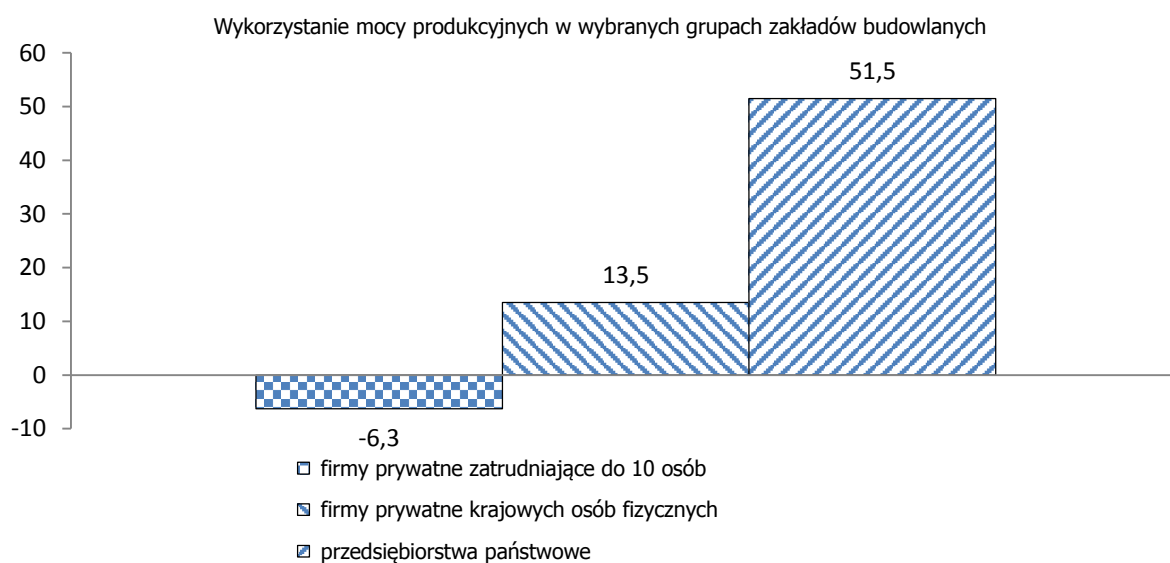
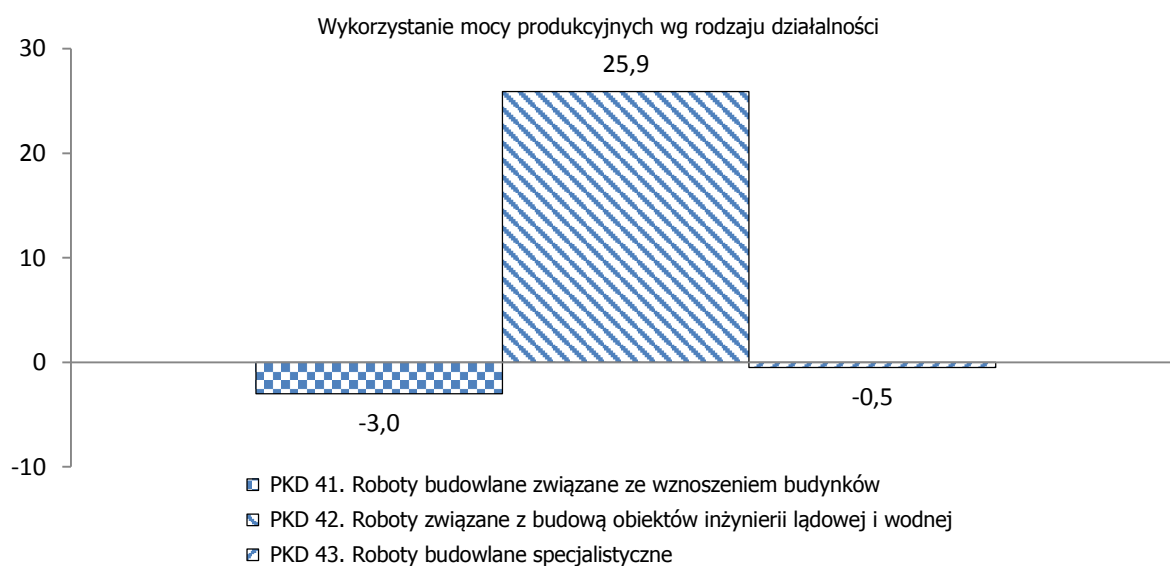
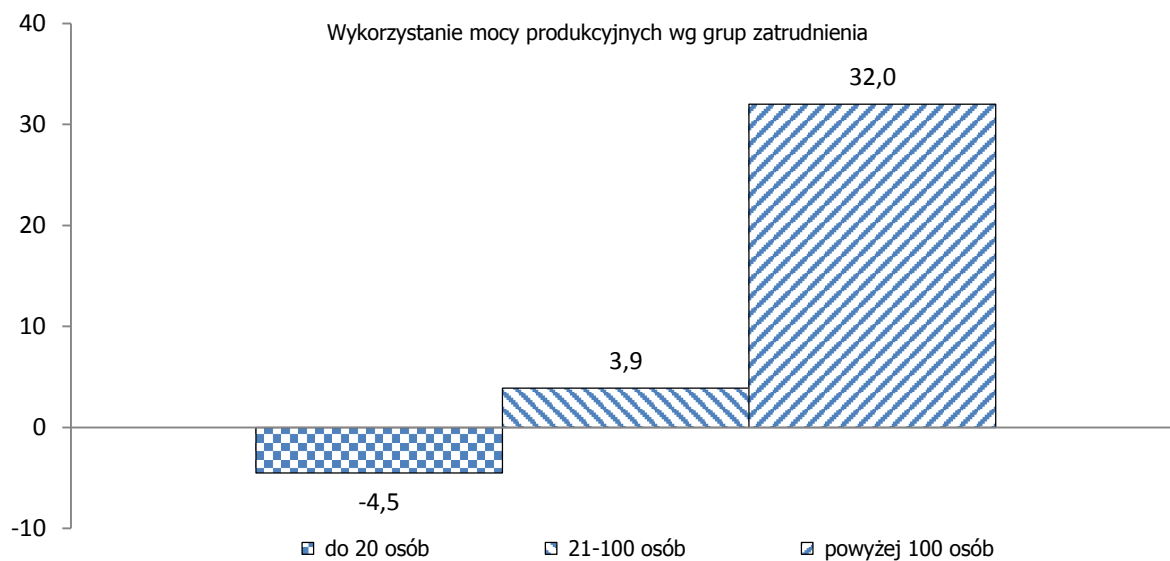
	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	17,8	5,9	-34,9	17,1	10,5	
prognoza						-5,5

Wykorzystanie mocy produkcyjnych - składowe salda

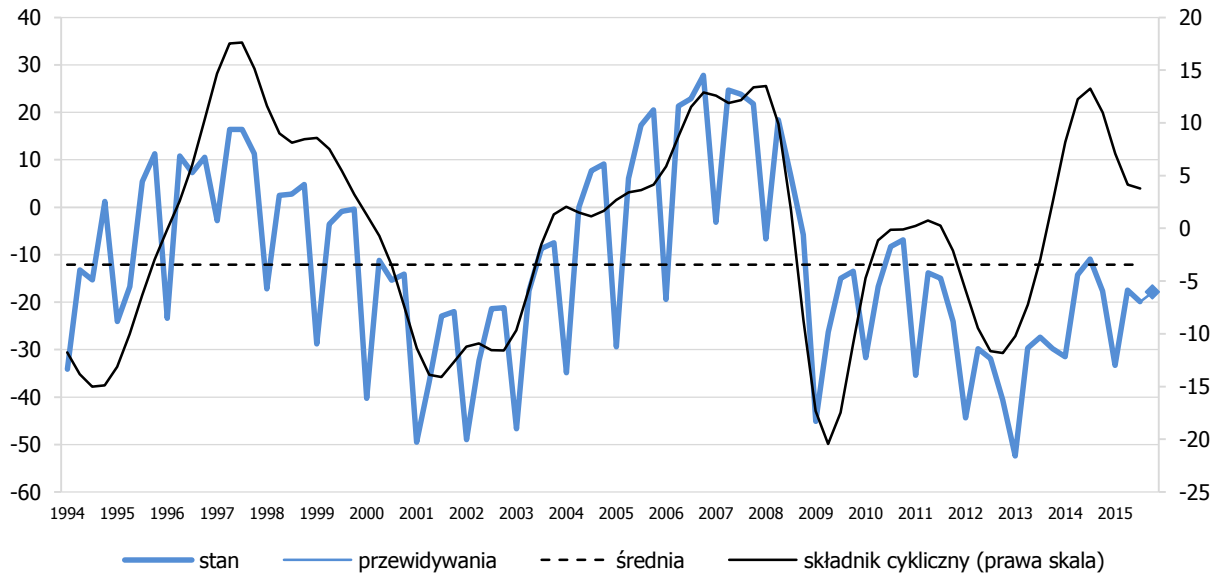

Wykorzystanie mocy produkcyjnych - saldo wg sektorów własnościowych

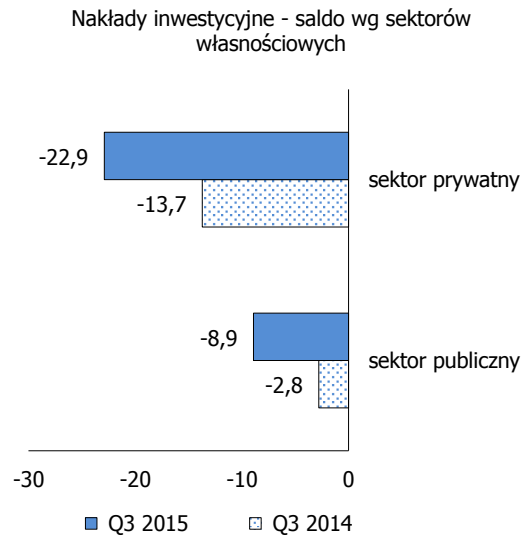
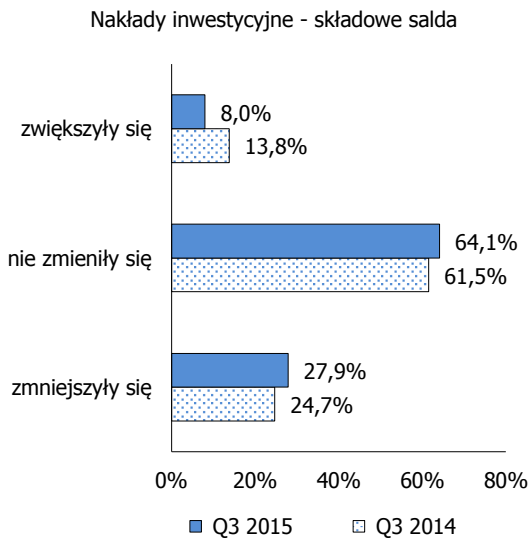

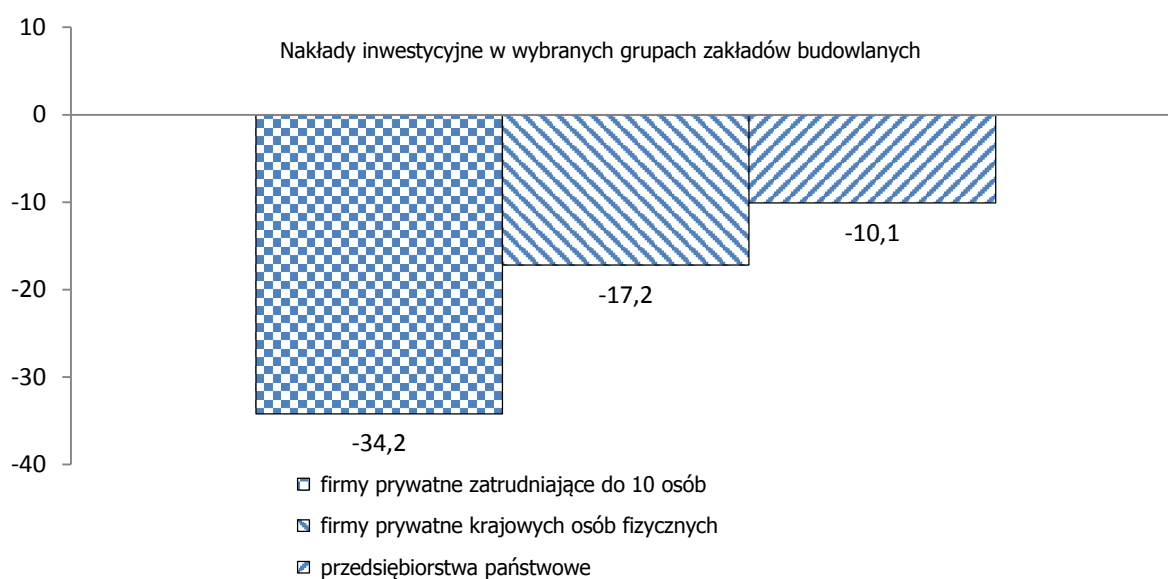
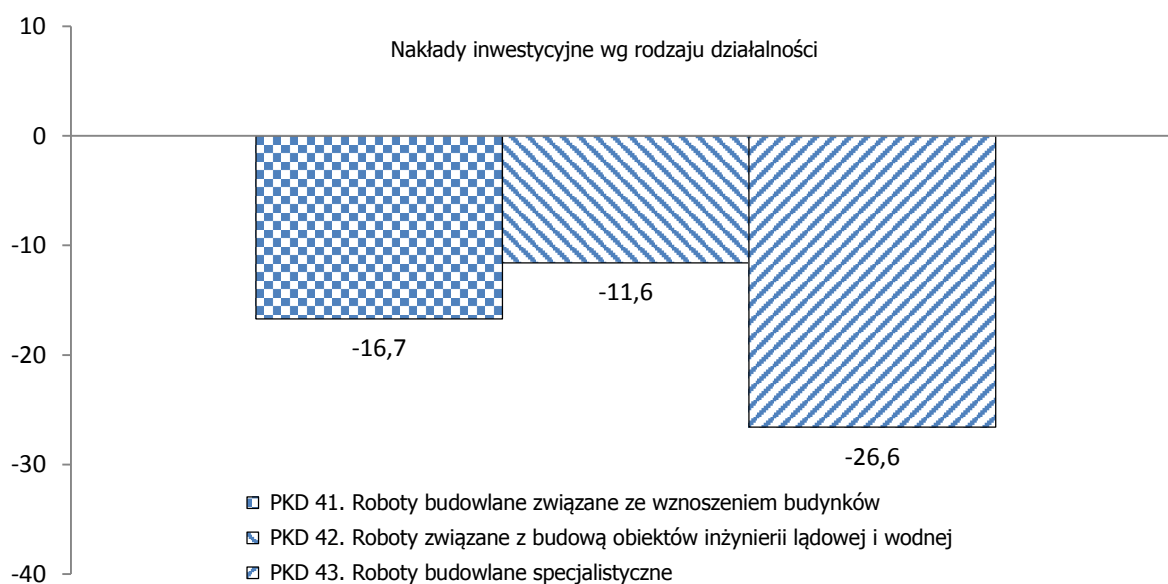
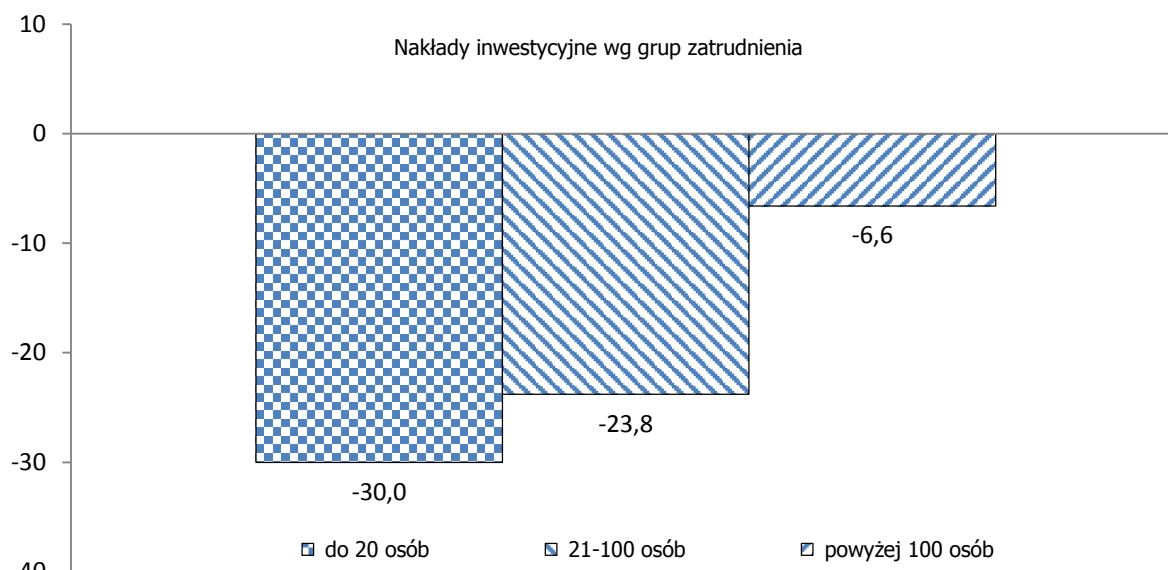

NAKLĄDY INWESTYCYJNE

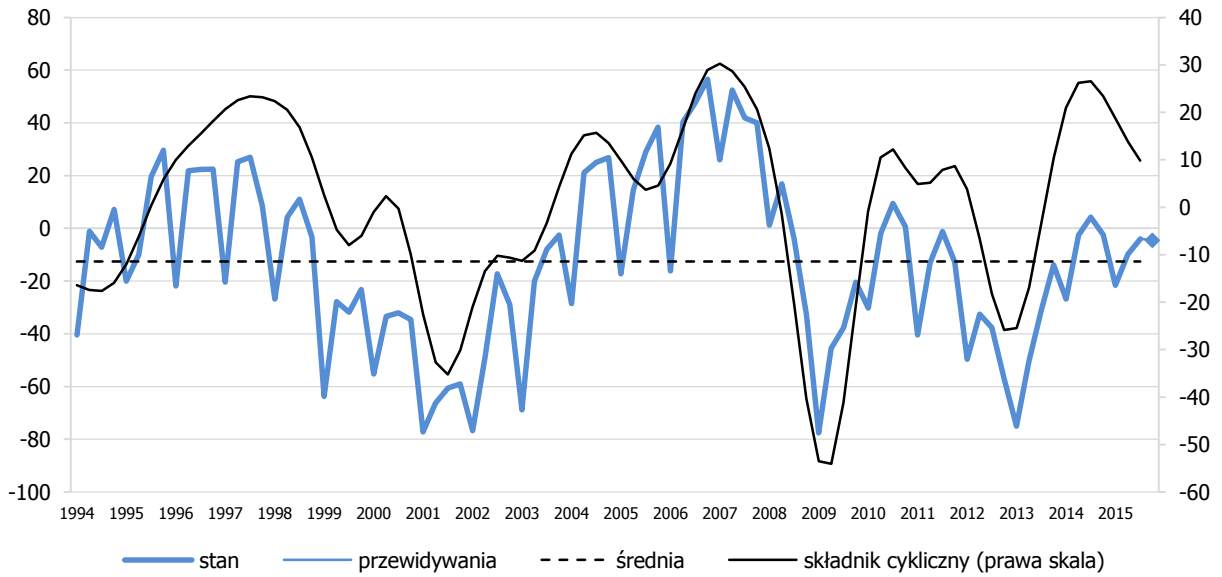

	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	-10,9	-17,7	-33,3	-17,5	-19,9	
prognoza						-17,9

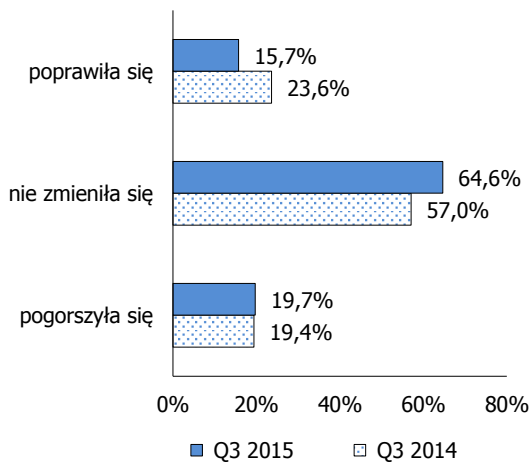
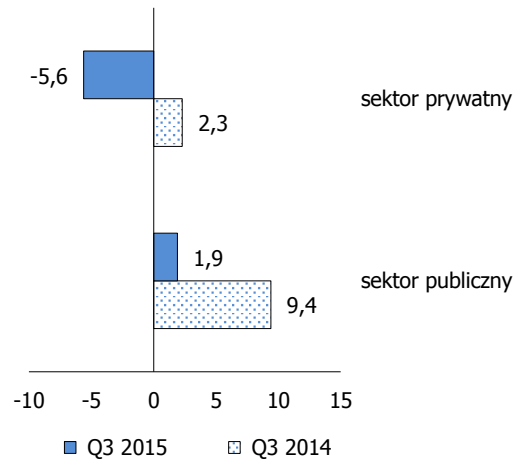

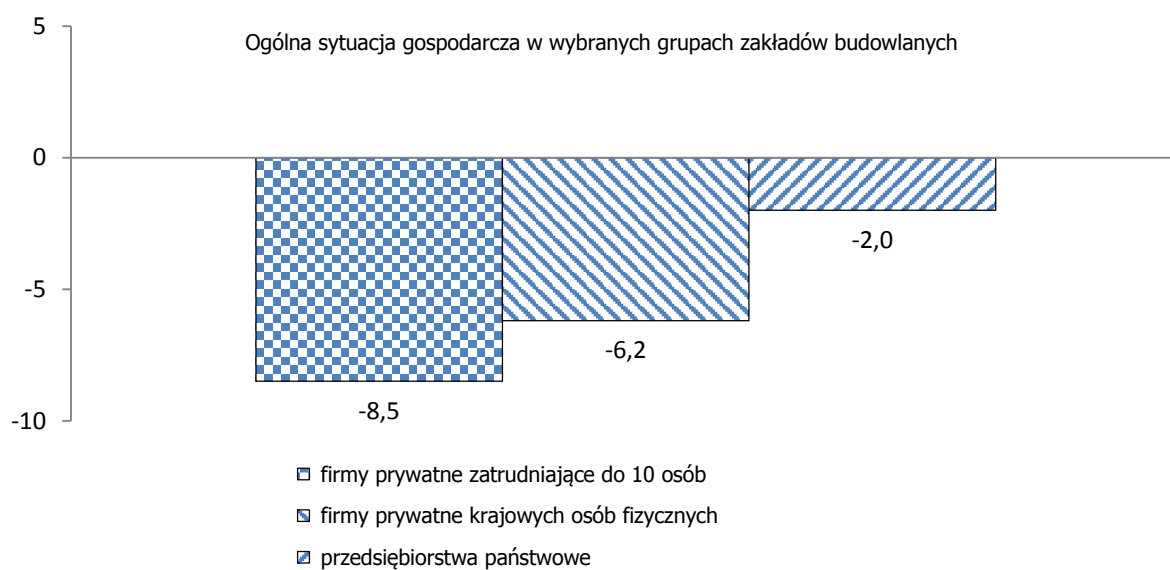
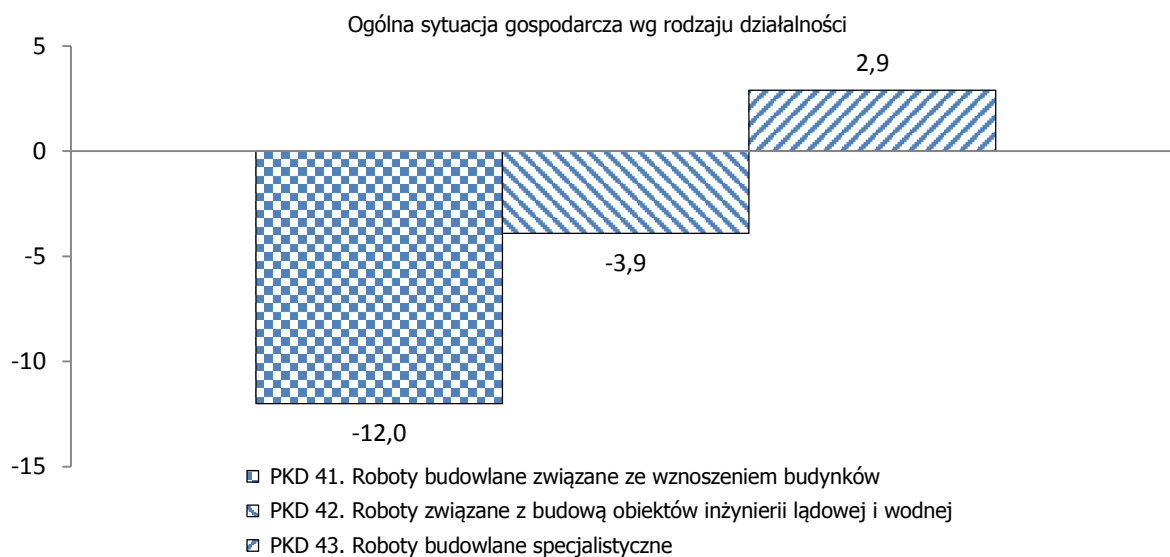
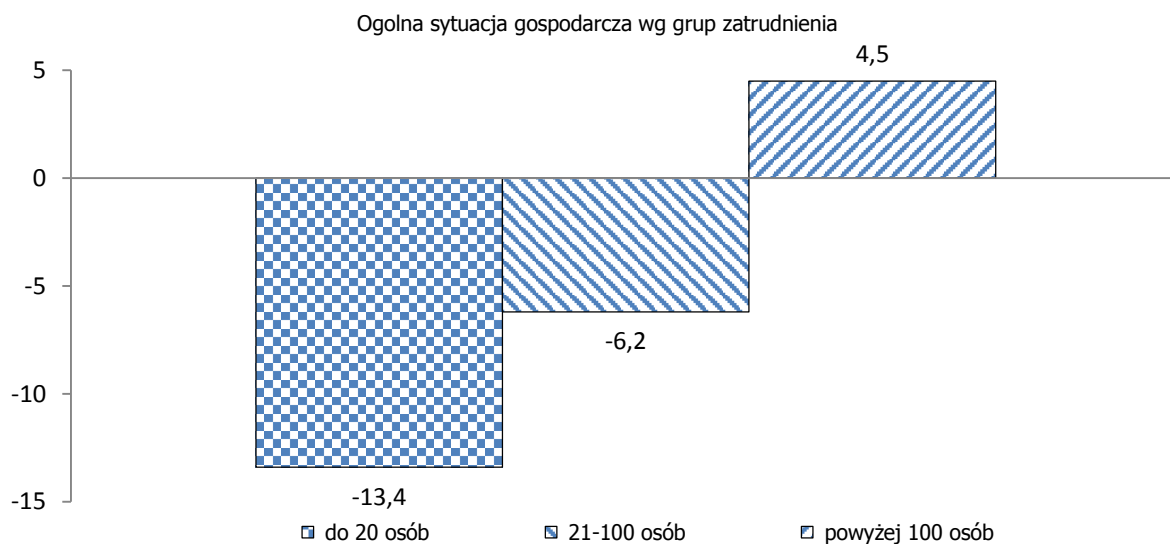

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA

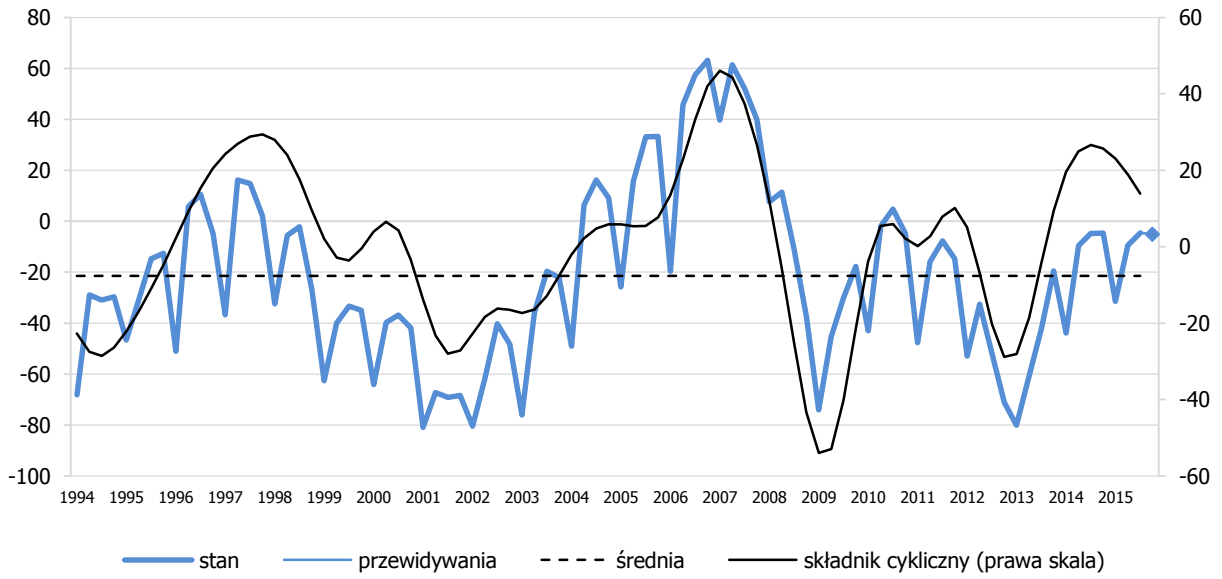

	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	4,2	-2,4	-21,6	-9,9	-4,0	
prognoza						-4,6

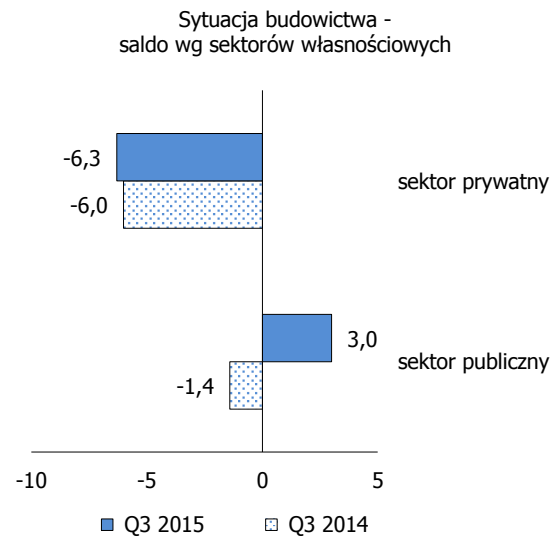
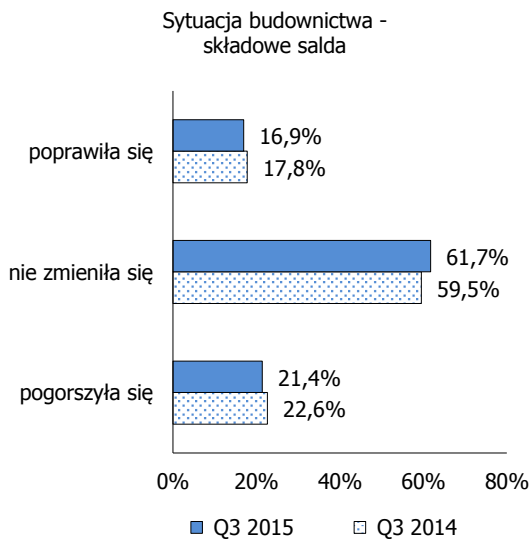
Ogólna sytuacja gospodarcza -
składowe saldaOgólna sytuacja gospodarcza -
saldo wg sektorów własnościowych

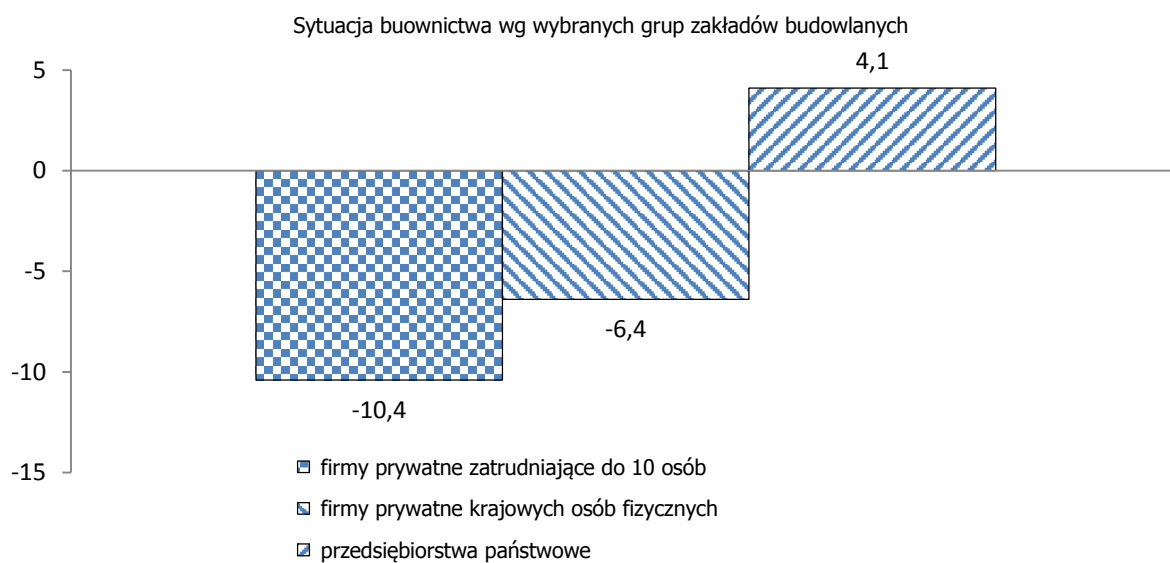
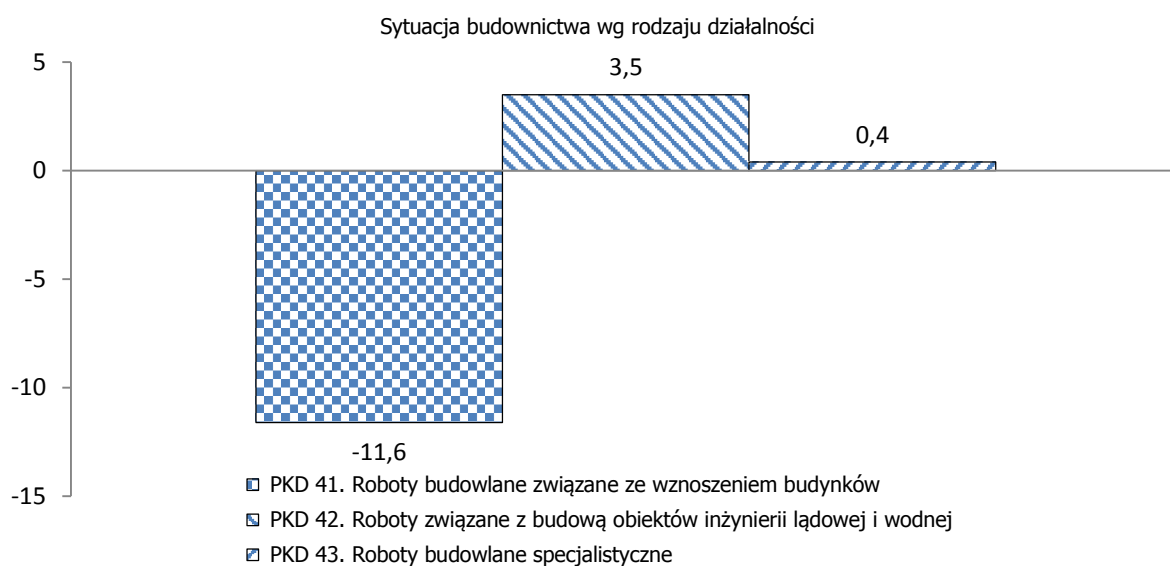
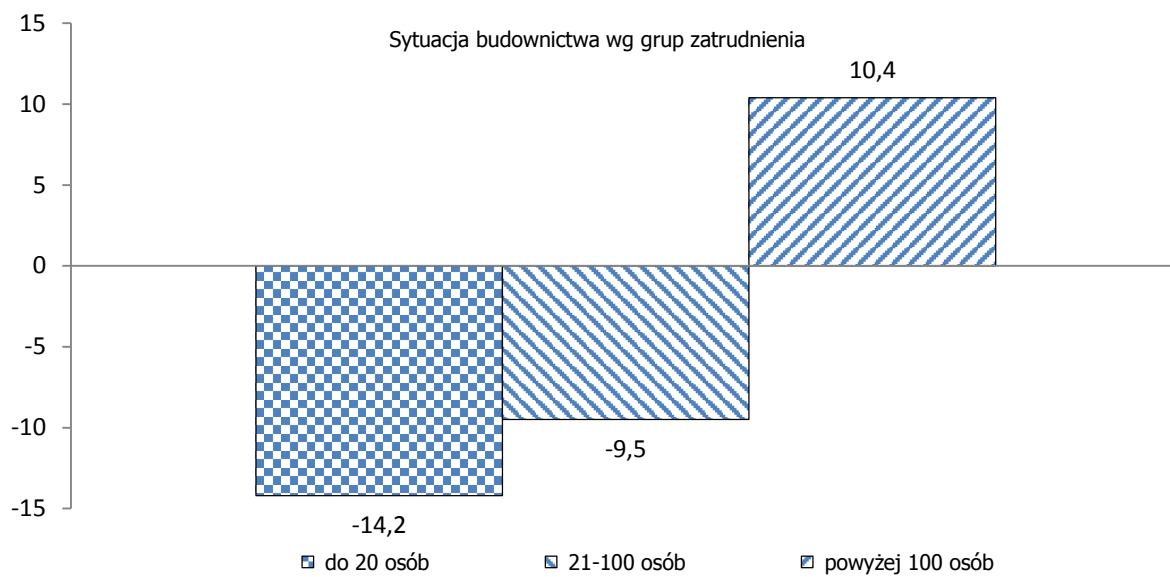

SYTUACJA BUDOWNICTWA

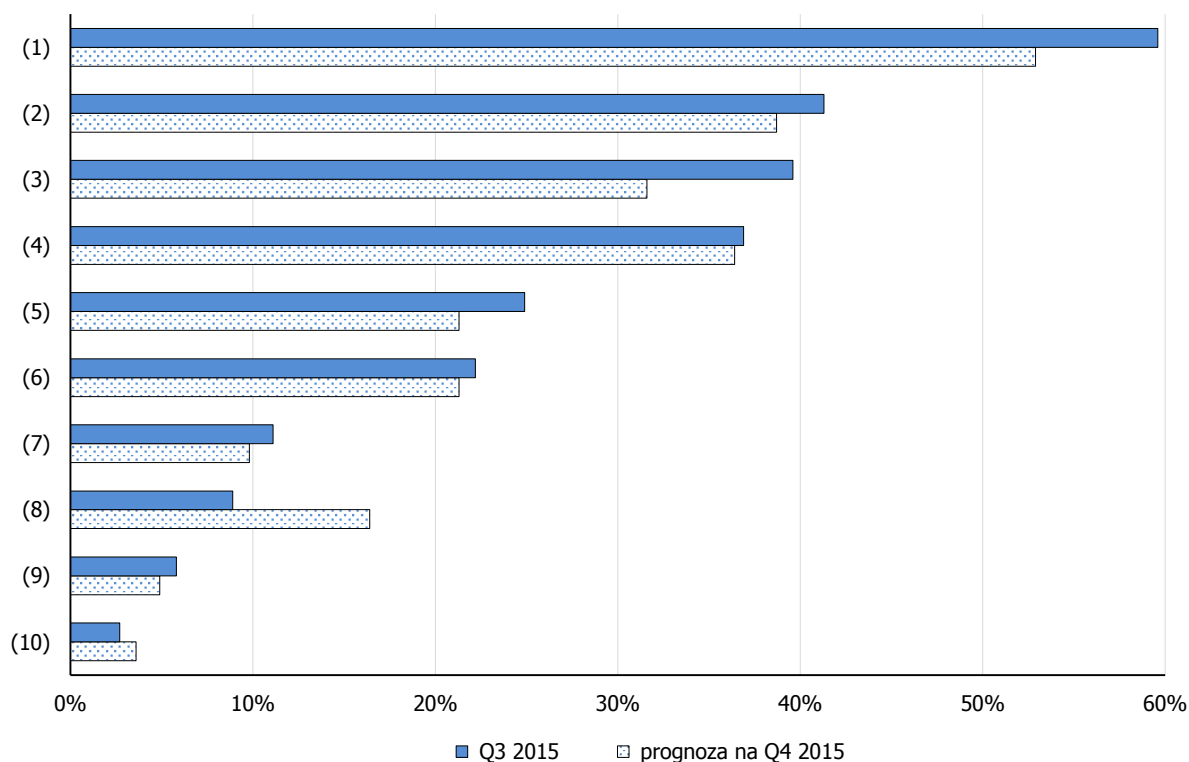

	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
stan	-4,8	-4,7	-31,5	-9,5	-4,5	
prognoza						-5,2

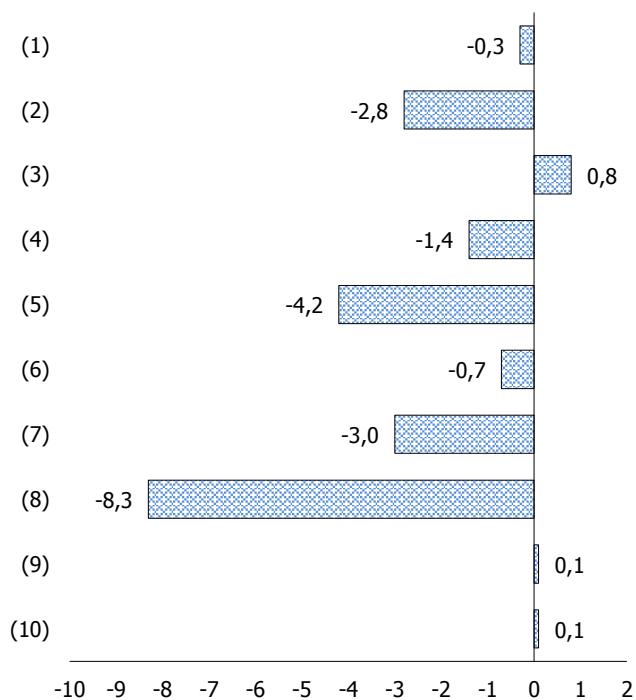

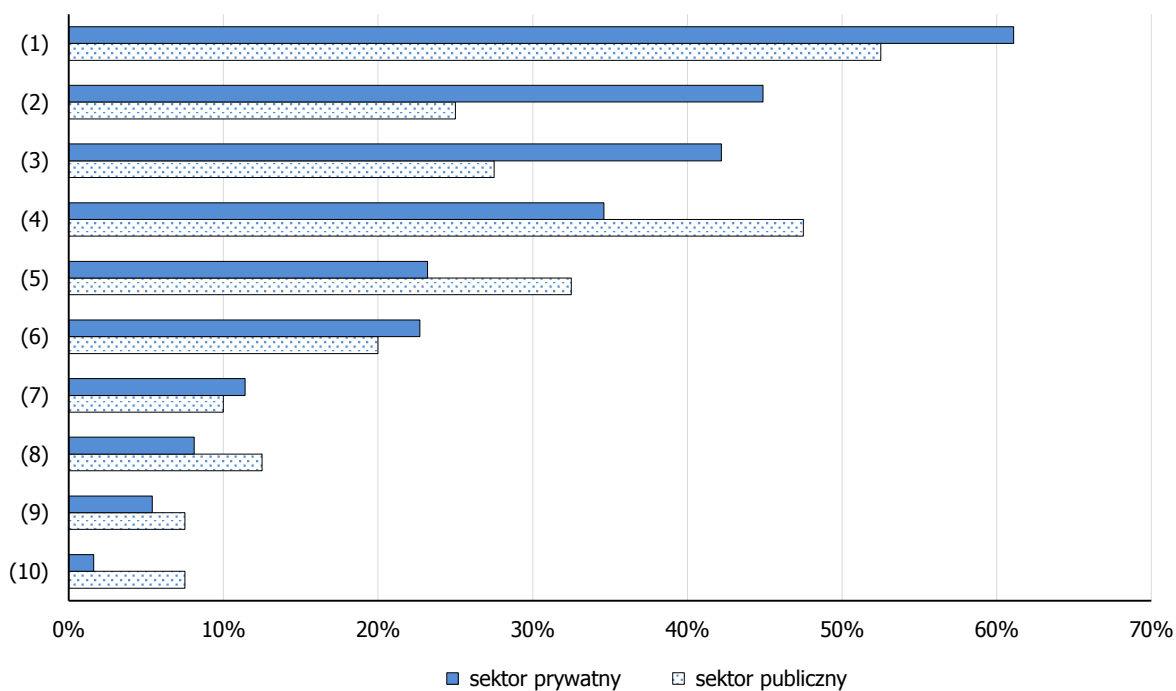
BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) zatory płatnicze
- (4) niedostateczny popyt
- (5) niestabilność przepisów prawnych
- (6) ceny surowców i materiałów
- (7) trudności w uzyskaniu kredytu
- (8) niekorzystne warunki pogodowe
- (9) inne
- (10) nie ma barier

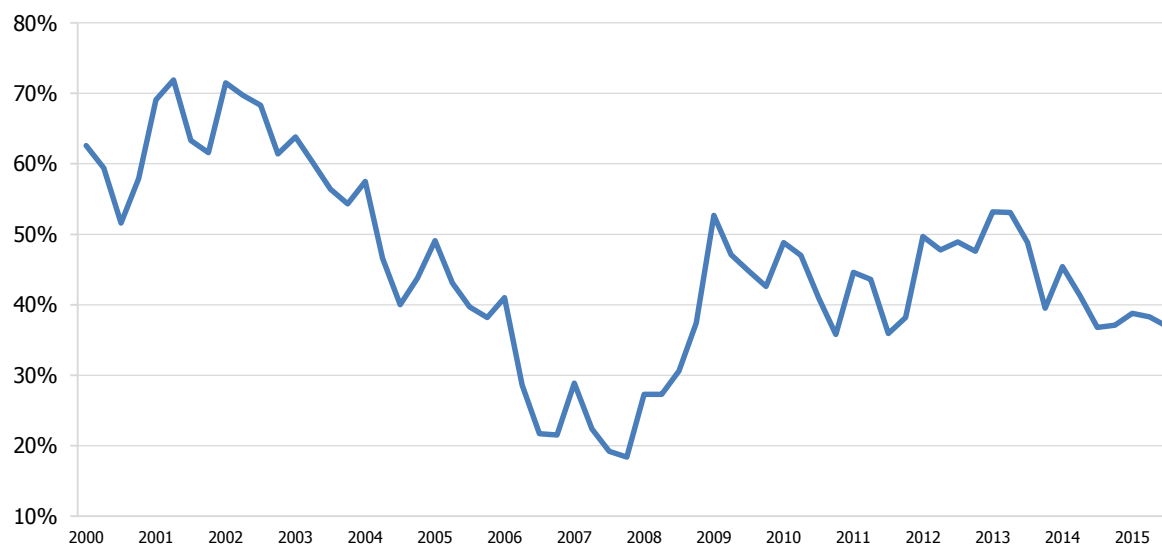
Q3 2015 w porównaniu z Q2 2015
(w punktach procentowych)

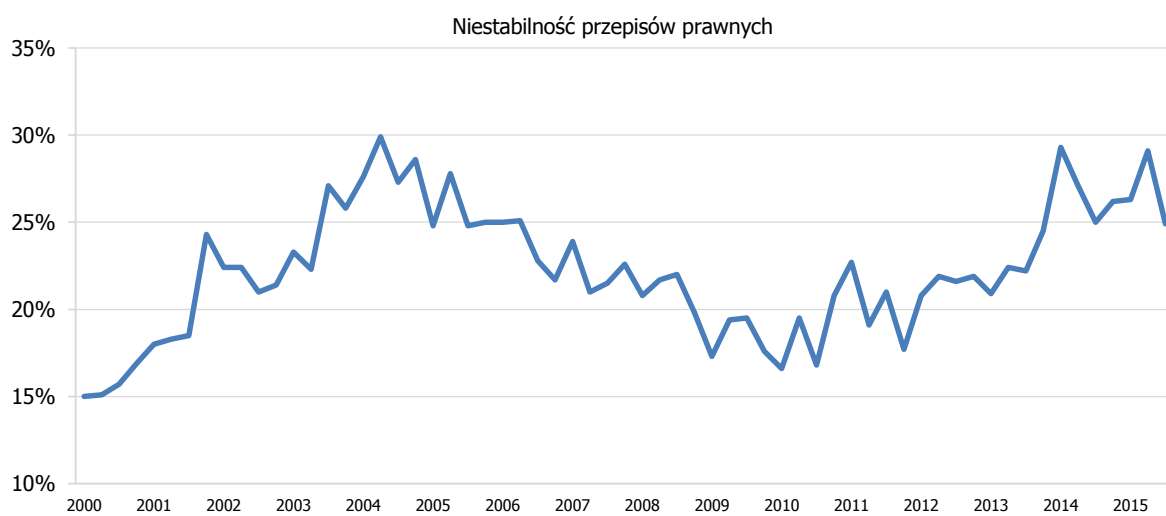
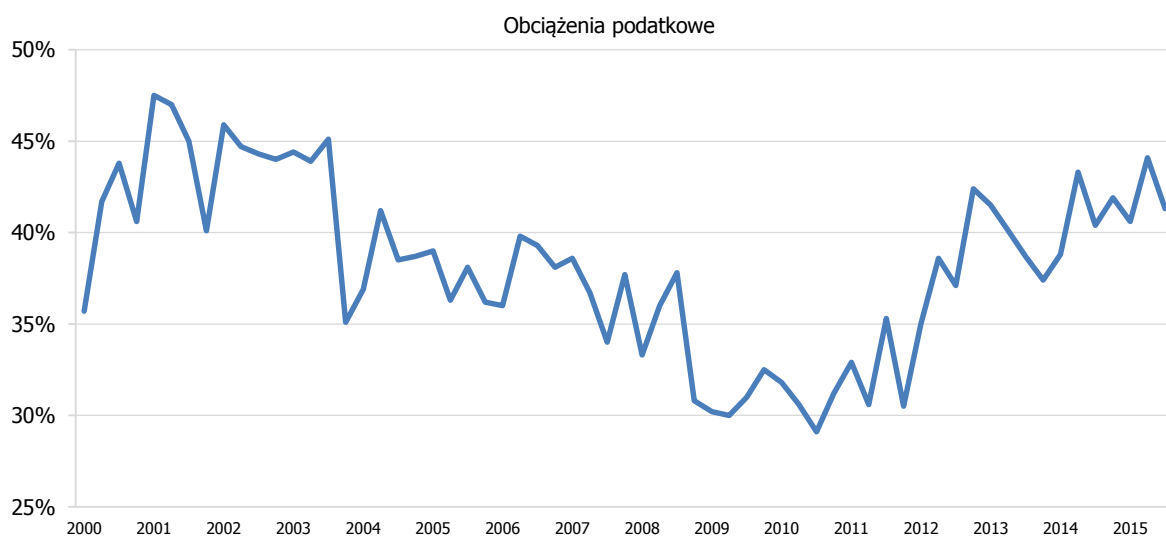
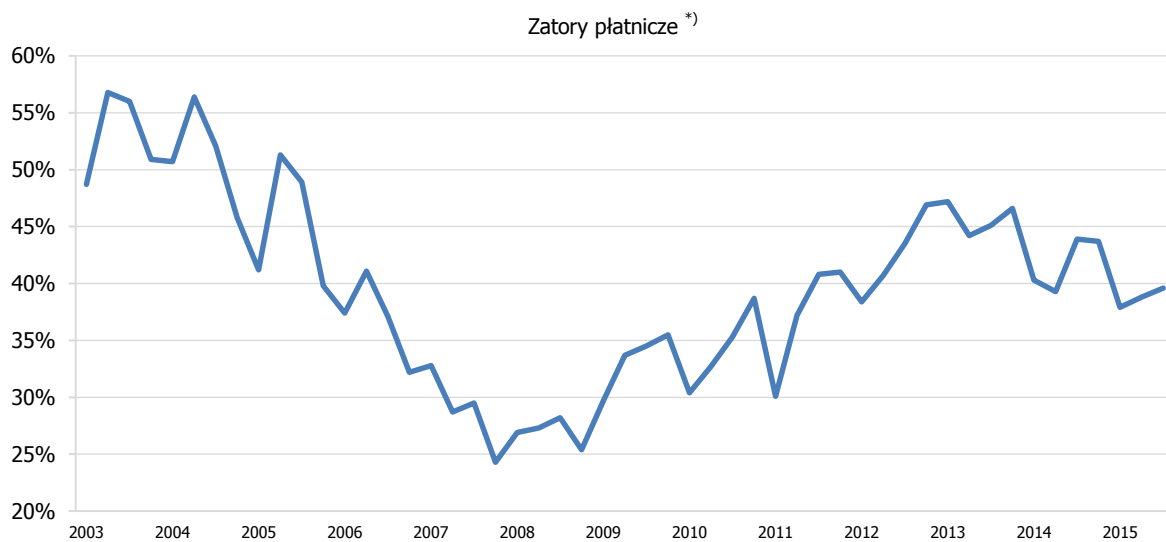
Bariery wg sektorów własnościowych

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) zatory płatnicze
- (4) niedostateczny popyt
- (5) niestabilność przepisów prawnych
- (6) ceny surowców i materiałów
- (7) trudności w uzyskaniu kredytu
- (8) niekorzystne warunki pogodowe
- (9) inne
- (10) nie ma barier

Niedostateczny popyt

*) Bariera zatorów płatniczych została włączona do ankiety testu koniunktury w budownictwie w 2003 r.